

Univerzita Karlova v Praze

Husitská teologická fakulta

Diplomová práce

Praha 2007

Hana Velíšková

Univerzita Karlova v Praze

Husitská teologická fakulta

Diplomová práce

Kvalifikace a vybava poskytovatelů pastorační péče

v Pražské diecézi Církve československé husitské

The qualification and skills of pastoral care providers

in Prague diocese of Czechoslovak Hussite Church

Katedra systematické teologie

**Studijní obor Husitská teologie v kombinaci
s psychosociálními studii**

Prezenční studium

Školitel:

ThDr. Jiří Vogel, Th.D.

Autor:

Hana Velíšková

Praha 2007

Poděkování školiteli

Děkuji svému školiteli, ThDr. Jiřímu Vogelovi, Th.D., za jeho čas, který mi vždy ochotně věnoval, za jeho rady a trpělivost při vedení mé diplomové práce.

„Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci s názvem Kvalifikace a výbava poskytovatelů pastorační péče v Pražské diecézi Církve československé husitské napsala samostatně a výhradně s použitím citovaných pramenů, literatury a dalších odborných zdrojů a souhlasím s jejím prezenčním zpřístupněním v knihovně UK HTF.

V Praze dne 30. 7. 2007

Anotace v českém jazyce

V reakci na současnou situaci v personálních a kvalifikačních otázkách zaměstnanců Pražské diecéze církve československé husitské se autorka této práce pokusila zmapovat situaci a úroveň poskytování pastorační péče, a to jak z hlediska kvalifikace poskytovatelů této péče – zejména pomocí dotazníků a údajů dostupných z výročních zpráv Pražské diecéze Církve československé husitské, schvalovaných Diecézním shromážděním, tak z hlediska osobnostní výbavy, analýzy postojů poskytovatelů pastorační péče – respondentů z dotazníkového šetření.

Analýzou zjištěných údajů, právních zakotvení a skutečností se autorka pokusila nastínit možná východiska a metody dalšího vývoje k uspokojivému zlepšení jak v oblasti úrovně poskytované péče, tak z hlediska spokojenosti jejích poskytovatelů.

Anotace v anglickém jazyce

The author of this work has reacted on a current situation of personal and qualification matters of employees of Prague diocese of Czechoslovak Hussite Church. She has attempted to map a level of provided pastoral care from the point of qualification of care providers by means of questionnaires and data obtained from annual reports of Prague diocese of Czechoslovak Hussite Church approved by Diocese Assembly. At the same time author looked at personal equipment, skills and attitudes of individual care providers. The questionnaires were the main source of information.

By analysing recognized data and law facts, the author has tried to outline possible solutions and methods of potential progress to satisfactory improvement on the level of provided care and also improvement on the part of satisfied care providers.

Klíčová slova v češtině

Doprovázení, Kvalifikace, Osobnost, Pastorage, Psychohygienu, Řády,
Sebeuzdravování, Supervizor

Klíčová slova v angličtině

Accompanying, Qualification, Personality, Pastoral Care, Care of Soul,
Rules, Self-healing, Supervisor

Obsah

1. ÚVOD	10
2. VÝVOJ OBSAHU POJMŮ DUCHOVNÍ A PASTORAČNÍ PÉČE, PASTORACE. ODKAZY NA SZ A NZ	12
2.1 STARÝ ZÁKON	13
2.2 NOVÝ ZÁKON - JEŽÍŠ JAKO LÉKAŘ DUŠÍ A JEHO NÁSLEDOVNÍCI	14
3. PROBLEMATIKA POJMŮ PASTORAČNÍ PÉČE. CO JE POIMENIKA, DUCHOVNÍ PÉČE, PASTORAČNÍ PÉČE	16
3.1 ROZDÍLNÉ POHLEDY RŮZNÝCH DENOMINACÍ	17
3.1.1 KATOLICISMUS	18
3.1.2 PROTESTANTSKÉ PROSTŘEDÍ	19
3.1.3 CÍRKEV ČESKOSLOVENSKÁ HUSITSKÁ	21
3.2 TEORIE PASTÝŘSKÉ PÉČE V SOUČASNOSTI	23
3.3 HODNOCENÍ POJETÍ PASTORAČNÍ PÉČE	25
4. HISTORIE CČSH – SNĚMY A ODRAZ DUCHOVNÍ PÉČE V JEJICH PROGRAMU A VÝSTUPECH	27
5. JAKÉ MÁ POSKYTOVATEL PASTORAČNÍ PÉČE V PD CČSH SPLŇOVAT PŘEDPOKLADY K USTANOVENÍ?	31
6. KVALIFIKACE K PASTORACI Z HLEDISKA ŘÁDŮ CČSH A JEJÍ PSYCHOLOGICKÉ ASPEKTY	37
6.1 PSYCHOLOGICKÉ ASPEKTY POSKYTOVÁNÍ PASTORAČNÍ PÉČE	42
6.2 KVALIFIKACE POŽADOVANÁ ŘÁDY CČSH	46
6.3 JAK MÁ TEDY BÝT POSKYTOVATEL PASTORAČNÍ PÉČE V CČSH PŘIPRAVOVÁN K PASTORACI?	52
6.4 FORMÁLNÍ – OVĚŘITELNÉ POŽADAVKY, „TVRDÁ DATA“ VS. „MĚKKÁ DATA“, OBTÍŽNĚ HODNOTITELNÉ POLOŽKY	54
6.5 ROZDÍLY OD KVALIFIKACE POŽADOVANÉ STÁTEM PRO PRÁCI SOCIÁLNÍHO PRACOVNÍKA (ZÁKON O SOCIÁLNÍCH SLUŽBÁCH)	56
7. PRAKTICKÁ ČÁST	59
7.1 JAKÉ VZDĚLÁNÍ MAJÍ POSKYTOVATELÉ PASTORAČNÍ PÉČE V PD CČSH?	60
7.2 JACÍ JSOU, JAK HODNOTÍ SVOU PRÁCI V TOMTO SMĚRU?	61
7.3 CO SI PŘEDSTAVUJÍ POD POJMEM PASTORAČNÍ PÉČE?	64
7.4 JAKÝM ZPŮSOBEM PROBÍHÁ SUPERVIZE V OTÁZKÁCH PASTORACE V PD CČSH?	68
7.5 VYHODNOCENÍ DOTAZNÍKŮ – JAK SE SAMI PREZENTUJÍ	68

<u>8. VYHODNOCENÍ VÝKAZŮ PRÁCE – REALITA</u>	<u>70</u>
<u>9. ZÁVĚR</u>	<u>72</u>
<u>SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY</u>	<u>73</u>
<u>SEZNAM PŘÍLOH, PŘÍLOHY</u>	<u>76</u>

Seznam zkratek

c.p.o. – církevní právnická osoba

CZ – Církevní zastupitelstvo

HITS – Husův institut teologických studií

hud. - hudební

LDN – léčebna dlouhodobě nemocných

n.o. – nezisková organizace

NO – náboženská obec

OŘ – Organizační řád CČSH

PD CČSH – Pražská diecéze Církve československé husitské

ped. – pedagogika, pedagogický

psy. - psychologie

ŘDS – Řád duchovenské služby CČSH

š.p.o. – školská právnická osoba

UK HTF – Univerzita Karlova Husitská teologická fakulta

ÚDR PD CCŠH – Úřad diecézní rady Pražské diecéze Církve československé husitské

vik. úč. – vikariátní účetní

VOŠ HITS – Vyšší odborná škola Husův institut teologických studií

1. Úvod

Při výběru tématu své diplomové práce jsem se zamýšlela zejména nad tím, jak může být moje úsilí přínosné, jak zpracovat téma, jehož problematika je aktuální a jehož analýza a rozpracování přinese něco užitečného. Konkrétní motivací pro výběr tohoto tématu byla jednak dlouholetá práce na Pražské diecézi Církve československé husitské (PD CČSH) a určitý přehled o situaci v ní, jednak můj hluboký zájem o personalistiku a rozvoj lidských zdrojů. Pokusila jsem se zmapovat situaci poskytovatelů pastorační péče v PD CČSH, tedy jejich zaměstnanců na všech úrovních, a to jak z hlediska jejich vzdělání a kvalifikace pro výkon tohoto povolání, tak z hlediska jejich pocitů, které mají postavení před takovýto zodpovědný úkol a z hlediska jejich sebehodnocení.

V první řadě jsem pomocí dotazníků získala údaje pro pozdější analýzu a vyhodnocení, průběžně jsem své názory konzultovala s řadou odborných publikací a skript, zabývajících se touto tematikou. Později jsem se snažila porovnat materiál vyplývající z šetření s realitou. Důležitým momentem byl podrobný rozbor a analýza řádů CČSH tak, aby byly odhaleny ev. nedostatky a mohly být navrženy opodstatněné změny.

Podstatou práce tedy nebylo kritizovat nebo soudit, ale shrnout teoretické základy tématu, sebrat relevantní údaje a na základě výsledků vyhodnocení přednést určité návrhy na zdokonalení systému poskytování pastorační péče Pražskou diecézí CČSH, a to jak z hlediska jejich příjemců, tak zejména pro větší komfort jejich poskytovatelů.

Pro dokreslení důležitosti poskytování pastorační péče si dovoluji citovat článek 2 Ústavy CČSH, kde se o poslání církve dočteme:

„Posláním Církve československé husitské je hlásat evangelium, vyznávat svou víru, svědčit o ní a uvádět ji v život, zejména pak

a) svědčit životem, slovem, tiskem a jinými vhodnými způsoby o Ježíši Kristu, jako Pánu a Spasiteli,

*b) sloužit životu svých členů i jiných lidí, toužících po Božím slovu, podle svého poslání kázáním, bohosloveckým vedením, bohoslužbou, vysluhováním svátostí i mimosvátostnými obřady, vyučováním náboženství, **pastorační péčí, duchovní péčí a další výchovou, sociální prací a další křesťanskou službou lásky i jinými vhodnými křesťanskými prostředky...**“¹*

---

¹ Ústava Církve československé husitské Schválena 3. zasedáním VIII. sněmu 19. října 2002 v Praze, ve znění novelizace přijaté 4. zasedáním VIII. sněmu 25. června 2005 v Praze, čl. 2, s. 7.

2. Vývoj obsahu pojmů duchovní a pastorační péče, pastorage. Odkazy na SZ a NZ

V současné době lze najít nepřehledné množství definic těchto pojmů, které jsou si tak blízké a často bývají zaměňovány. Pojmy duchovní či pastorační péče označujeme nejčastěji „doprovázení k lidsky důstojnému zvládnutí (zvládání) situace“², duchovní péče má také uvádět do křesťanského způsobu života. Pastoraci je možno chápat jako „sociální aktivitu - činnost, která pomáhá lidem orientovat se v duchovní oblasti a duchovně zrát a zdravě žít. Termín pastýř je specifický pro křesťanské pojetí duchovního učitele ... Skutečný pastýř pomáhá ovčím v realizaci jejich dvou základních potřeb - v hledání potravy (vodí ovce tam, kde je dobrá pastva) a bezpečí (chrání ovce před vlky). Duchovní pastýř dělá něco obdobného v duchovní oblasti.“³ Definice se však liší podle autora a často podle jeho příslušnosti k určité denominaci.

Je třeba si uvědomit základní předpoklad, ze kterého je při hledání významu těchto pojmů nutné vycházet. Jsou to pojmy křesťanské, vycházejí tedy z Bible, konkrétně označují to, čemu říkáme pastýřský úřad Ježíše Krista. „Pastýřství je nedílnou součástí trojího úřadu církve, svěřeného jí Kristem; zdrojem i nástrojem duchovní péče je evangelium (slovo Boží); tato služba se děje v intenci přijatých vyznání víry a katechismů; týká se všech údů církve a všichni se na ní podílejí (všeobecné kněžství věřících); ordinovaní služebníci jsou pro ni důkladněji připravováni.“⁴ Tento pastýřský úřad byl posléze přenesen na apoštola Petra, a to přímo od zmrtvýchvstalého Krista zvoláním „Pas mé beránky“ (Jan 21, 15 – 19), a na další apoštoly a jejich následovníky. Tak se až dodnes setkáváme se snahou naplnit poslání tohoto úřadu v církvích, kde základní zájmy – péče o stádo – věřící i nevěřící – zůstávají zachovány, mění se pouze prostředky a nástroje k jejich realizaci, a to v závislosti na vyznání a přijatých dogmatech.

---

² OPATRŇY, Aleš: *Pastorační péče v méně obvyklých situacích*. Vydalo Pastorační středisko. http://www.pastorace.cz/index.php?typ=texty&sel_char=&sel_tema=167&sel_podtema=841

³ KRIVOHLAVÝ, Jaro: *Psychologie pastorage a pastorační psychologie*. Praha 2001. http://jaro.krivohlavy.cz/stare_stranky/clanky/c_pastpsych.html

⁴ SALAJKA, Milan: *Teologie a praxe církve*, Praha: Karolinum: 2000. ISBN 80-246-0102-8. s. 80.

Když tedy budeme hledat základní a pravý význam pojmu pastorační péče, musíme se zákonitě dobrat k Bibli a k tomu, jak je tam popisováno Ježíšovo působení v oblasti jeho vztahů k bližním a konkrétních činů. Toto nám budiž měřítkem jak při hledání obsahu pojmů, tak při hodnocení toho, čemu dnes pastorační péče říkáme.

2.1 Starý zákon

Již ve Starém zákoně nalezneme ve společnosti prvky, vztahy a vazby, které jsou později v té nejčistší podobě realizovány v osobě Ježíše Krista a které můžeme považovat za předzvěst duchovní a pastorační péče. Vztah starozákonního Boha a Izraele je charakterizován vztahem mezi příkazem a povinností, mezi Pánem a služebníkem, je to vztah závislý na vůli. Starozákonní Bůh je „Pánem jediným, výlučným a žárlivým“.⁵ Vztah mezi ním a Izraelem je však také pečující. Nositeli péče o duši byli ve Starém zákoně otcové rodin, kněží a tzv. „moudří z lidí“.⁶ O duchovní péči tak, jak ji chápeme dnes, se dozvídáme až u proroků. Ti pečovali o duše jednotlivců i národa, a to z přímého Božího pověření. Tu se stvrzuje Rutrlého⁷ definice, ve které zdůrazňuje, že duchovní činnost je plodem křesťanské společnosti. I když proroci působí zvěstováním Boží vůle a vykonáváním toho, co Bůh jejich prostřednictvím zvěstuje, jejich základním úkolem je ovlivnit vlastním příkladem svědomí Izraele a vést ho k Boží vůli a cestě. Ve starozákonním náboženství tedy nalézáme dva „výchové faktory: společnost s jejími silami sociálními, mravními i náboženskými a jedince, stojícího ve službě celku, ale současně samostatně prožívajícího

---

⁵ RUTRLE, Otto: *Základní problémy duchovní péče*. Svazek III. Praha: Blahoslav: 1940. s. 6.

⁶ Srv. SALAJKA, Milan: *Rozhovory o duchovní práci v církvi*. Praha: Blahoslav: 1977. s. 116.

⁷ Rutrle, Otto: Narozen 5. 3. 1908 ve Dvoře Králové nad Labem. Po studiu teologie na Husově čs. bohoslovecké fakultě (HBF) a filosofie na Filosofické fakultě UK (FF UK) byl vysvěcen na kněze a po stáži na Manchester College v Oxfordu mu byl po návratu udělen doktorát filosofie na FF UK. Po válce byl promován doktorem teologie a začal učit na katedře praktické teologie na HBF, kde byl později jmenován profesorem. Napsal mnoho knih a skript, zaměřených zejména na poimeníku. Srv. TONZAR, David: *Vznik a vývoj novodobé husitské teologie a Církve československá husitská*. Praha: Karolinum: 2002. ISBN 80-246-0499-X. s. 100 – 104.

svůj poměr k Bohu.“⁸ „Závislost na legálních ustanoveních a sociálních předpisech formálního judaismu nepodmiňovala prvokřesťanskou péči o duši. Zato prorocké posláním a individuální zbožnost žalmů s přesvědčením o Boží péči o člověka v jeho konkrétních starostech a potřebách přešly trvale i do evangelia Ježíšova.“⁹

2.2 Nový zákon - Ježíš jako lékař duší a jeho následovníci

Rutrlé přemýšlí o významu pojmu Ježíš jako pastýř duší a odkazuje na Ž 23, 1 („Hospodin je můj pastýř, nebudu mít nedostatek...“), Ž 80, 2 („Naslouchej, pastýři Izraele, ty, jenž Josefa jak ovce vodiš...“) o vedení Božím a na Iz 40, 11 („Jak pastýř vede své stádo, beránky svou paží shromažďuje, v náručí je nosí, březí ovečky šetrně vede.“), Jer 3, 15 („Dám vám pastýře podle svého srdce a ti vás budou pást obezřetně a prozíravě.“) a Ez 34, 23 („Ustanovím nad nimi jednoho pastýře, který je bude pást, Davida, svého služebníka. Ten je bude pást a ten bude jejich pastýřem.“), kde jde o mesiášský obsah veršů. „Ježíš – pastýř evangelií je mesiášem, který vede své stádo ke království Božímu a dává svůj život za své ovečky. Novozákonní pojem pastýř je širším symbolickým výrazem pro pojem mesiáš, podobně jako často užívané slovo cesta je užším označením pro náboženství.“¹⁰ O způsobu uplatňování duchovní péče se dozvídáme zejména ve Skutcích apoštolů a v pastorálních epištolách, kde čteme o povzbuzování, potvrzování, potěšování, o kárání dětí, o cvičení k trpělivosti aj.¹¹ Pastore se uplatňuje významně též v přípravě na křest, v katechumenátu, a to samozřejmě dodnes.

Ježíšova péče o duši nespočívá jen v pomoci v nesnázích, odpouštění, uzdravování, ale vychází přímo ze spojení s Bohem – Otcem, je ztělesněním jeho vůle a působení na svůj lid. Ježíše nelze napodobovat, nelze kopírovat jeho mluvu, činy, díky jeho vztahu ke Stvořiteli je jeho

---

⁸ RUTRLE, Otto: *Základní problémy duchovní péče*. Svazek III. Praha: Blahoslav: 1940. s. 6.

⁹ RUTRLE, Otto: *Základní problémy duchovní péče*. Svazek III. Praha: Blahoslav: 1940. s. 8.

¹⁰ tamtéž

¹¹ srv. . SALAJKA, Milan: *Rozhovory o duchovní práci v církvi*. Praha: Blahoslav: 1977. s. 117.

dílo neopakovatelné. Můžeme se jen snažit pomáhat lidem poznat ho a přijmout ho za svého Pána a Spasitele a tím jim pomoci.¹²

Již prvokřesťanská církev vykazuje všechny znaky duchovní péče tak, jak bychom ji chápali dnes, a to zejména v tom smyslu, že vyrůstá ze základny církve jako křesťanského společenství¹³. Pečuje jak o jednotlivce, tak o celou prvokřesťanskou společnost v očekávání brzkého druhého příchodu Krista. V této době se proto více než kdy jindy v dalších dějinách církev prostřednictvím pastorační péče snaží člověka zachránit před hříchem jako původcem veškeré lidské bídy, připravit ho na poslední soud a zajistit mu tak podíl na Božím království za působení Ducha svatého. Při tomto působení vychází ještě z bezprostřední zkušenosti s historickým Ježíšem a z jeho hodnocení lidské duše, jeho zbožnosti a mravnosti. Křesťanství a zkušenost se vzkříšeným Ježíšem ukázaly v té době nabitě všeobecnou touhou po individuální spáse pravou cestu k věčnému životu.¹⁴

O pastoračních snahách apoštola Pavla, k nimž byl povolán samotným Kristem po jeho vzkříšení a dočasném návratu na zem (Jan 21, 15 – 19, viz výše) čteme v 2 Kor 11, 28 („A nadto ještě na mne denně doléhá starost o všechny církve“) – Pavlova starost o obce, jež vnímá jako svou naléhavou povinnost. Žid 13, 17 („Poslouchejte ty, kteří vás vedou, a podřizujte se jim, protože oni bdí nad vámi a budou se za vás zodpovídat. Kéž to mohou činit s radostí, a ne s nářkem; to by vám nebylo na prospěch.“) se blíží dnešnímu chápání pojmu – „bdít nad dušemi“.

---

¹² srv. RUTRLE, Otto: *Základní problémy duchovní péče*. Svazek III. Praha: Blahoslav: 1940. s. 9.

¹³ srv. tamtéž. s. 11.

¹⁴ srv. SALAJKA, Milan: *Teologie a praxe církve: Praktická teologie křesťanského západu*. Ekumenismus. Praha: Karolinum: 2000. ISBN 80-246-0102-8. s. 80

3. Problematika pojmů pastorační péče. Co je poimenika, duchovní péče, pastorační péče

Poimenika je naukou o pastorační péči, je to tedy věda, která se zabývá vymezením pojmu, prostředky, úkoly a funkcemi pastorační péče. Poimenika může pastorační péči dále dělit, např. podle příjemců péče a jejich množství – různých cílových skupin, či jednotlivců a sociálních skupin.¹⁵

Duchovní péče je samostatným oborem činnosti církve, je součástí oboru praktické teologie.

Obecně se duchovní péče chápe jako péče o duši. Do pojmu duchovní péče se zařazuje evangelizace, pastorační péče, katecheze, často i misie. V současné době se do popředí dostává pojem spirituální péče, a to v souvislosti s uvědoměním si rozmanitosti složek lidské osobnosti. Nejčastěji se lidská osobnost dělí na složku fyzickou, psychickou, sociální a duchovní nebo spirituální^{16, 17}. Každá z těchto složek má své potřeby a existují různé způsoby jejich uspokojování. To znamená, že při řešení problému jednotlivce či rodiny, nebo při léčbě nemoci nestačí jen materiální zabezpečení, medikace a zajištění uspokojení základních fyzických potřeb. A nemusí už stačit ani pouze psychologická či psychiatrická, i když vysoce kvalifikovaná a odborná pomoc. Lidé v krizi, ve vážné nemoci, pozůstalí a další lidé ocitající se v mezní životní situaci, ať už vlastní vinou či vlivem nepříznivých okolností, vyhledávají někoho, kdo jim pomůže vysvětlit, pochopit a odpovědět na otázky, na které jim nemůže odpovědět ani lékař, ani sociální pracovník, ani psycholog. Jsou to právě otázky po smyslu utrpení a bolesti, otázky

---

¹⁵ srv. SALAJKA, Milan: *Teologie a praxe církve: Praktická teologie křesťanského západu. Ekumenismus*. Praha: Karolinum: 2000. ISBN 80-246-0102-8. s. 81.

¹⁶ Vysvětlení pojmů duchovní a spirituální nabízí Jaro Krivohlavý ve svém článku *Psychologie pastorační péče* z října 2001, zveřejněném na jeho webových stránkách http://jaro.krivohlavvy.cz/stare_stranky/clanky/c_pastpsych.html: „Duchovní oblast je možno definovat jako tu oblast, kde jde o kriteria, podle nichž provádíme výběr a hierarchizaci hodnot. Spirituální je z tohoto hlediska pak to, co nás inspiruje – to, co nás motivuje, energizuje a udává směr našemu životu (viz český termín směřování - aiming)“.

¹⁷ Srv. TONZAR, David: *Léčba a uzdravování z pohledu teologie*, in Sborník. *Vliv mezinárodního ošetrovatelství na současnou ošetrovatelskou praxi*. Příbram: SZS a VOŠ zdravotnická Příbram: 2007. ISBN 978-80-239-8943-4. s. 244 – 247.

po Bohu a víře. Zde se objevuje ještě velký prostor pro zlepšování služeb těm, kteří si tyto otázky kladou.¹⁸

Omylem by bylo se domnívat, že se jedná jen o osoby „věřící“, kterých je v naší zemi menšina. Takové otázky si totiž klade naprostá většina lidí, ať už jejich vztah k Bohu a víře byl v průběhu života jakýkoli, či vůbec nebyl. Úkolem poskytovatele pastorační péče je být „po ruce“ právě v tomto momentu, kdy už odpovědi lékařů a psychologů nedostačují. Být nablízku, vyslechnout, držet za ruku, nesoudit, ale nabízet blízkost a možnost pochopit, proč jsme se ocitli tam, kde jsme a jaký to má všechno smysl. Toto všechno se má odehrávat na stupni víry (či nevíry) příjemce takovéto péče. Nemá se jednat primárně o evangelizaci či misii, je nepřípustné zneužívat slabosti příjemce péče v tomto směru. Cílem je nabídnout cestu k pochopení smyslu skrze Boha a tím přinést útěchu a zklidnění. Prostřednictvím pokání pastorační péče zprostředkovává smíření.¹⁹

3.1 Rozdílné pohledy různých denominací

Při úvahách o rozdílech mezi pastorační péčí a světskou psychologickou a sociální pomocí se nabízí Rutrleho vysvětlení: „Pastorační činnost je plod života křesťanské církve. Proto pastorec ve vlastním slova smyslu existuje pouze na půdě křesťanství. Nejen místo lidské duše v křesťanské teologii (Koestlin) a zvláštní její hodnocení (Blau) odlišuje křesťanskou církevní péči o lidskou duši od vší péče světské a mimokřesťanské, ale sama podstata křesťanství se vztahem člověka

---

¹⁸ Srv. TONZAR, David: *Léčba a uzdravování z pohledu teologie*, in Sborník. Vliv mezinárodního ošetřovatelství na současnou ošetřovatelskou praxi. Příbram: SZS a VOŠ zdravotnická Příbram: 2007. ISBN 978-80-239-8943-4, s. 244 – 247.

¹⁹ Problematikou uspokojování spirituálních potřeb pacientů a klientů zejm. zdravotnických zařízení se v poslední době zabývá např. Sekce krizové asistence České lékařské společnosti Jana Evangelisty Purkyně, Vyšší odborná škola Husův institut teologických studií a HTF UK, kde jsou připravovány vzdělávací programy pro přípravu specialistů pro toto odvětví pomáhajících profesí.

k Bohu tvoří charakteristické podmínky, předpoklady a rysy péče o lidskou osobnost a její nejvnitřnější život.“²⁰

3.1.1 Katolicismus

Velice schematicky řečeno, v katolictví pojem duchovní péče označuje to, co církev poskytuje člověku pro jeho spásu, a to prostřednictvím Večeře Páně, svátostí, katecheze, kázání a prostřednictvím osobního kontaktu. „Pastorační péče katolické církve jako péče o duši je naprosto vázána na výkon kněžského úřadu.“²¹ Protestantismus postupuje spíše opačným směrem, vše podrobuje Slovu Božímu (srv. kap. 3.1.2).

Bible jako zdroj svědectví o Bohu a jeho zjevení byla vždy vykládána v kontextu pojetí víry jednotlivých církví – stejně tak se liší i pastorační aktivity jednotlivých církví. Odkaz na Ježíšův pastýřský úřad – v katolickém prostředí to označuje veškerou činnost kněžského úřadu – to dokladuje konkrétně *Codex iuris canonici* (dále jen CIC), kán. 150: „Osobě, která není knězem, nemůže být platně udělen úřad, který plně slouží péči o duše, jejíž uskutečňování vyžaduje výkon kněžského svěcení.“²² CIC, kán. 515, § 1 říká: „Farnost je určité, natrvalo zřízené společenství křesťanů v místní církvi, svěřené pod vedením diecézního biskupa do pastorační péče faráři, jako jejímu vlastnímu pastýři.“²³ CIC, kán. 1063 rozvádí pastorační péči v chápání katolické církve ve vztahu k manželství a zejména k přípravě na něj.²⁴ Katolicismus vnímá veškerou službu víře jako duchovní péči. Řadí k ní i bohoslovecké vzdělávání, vliv na vědu, politiku apod.

---

²⁰ RUTRLE, Otto: *Základní problémy duchovní péče*. Svazek III. Praha: Blahoslav: 1940. s. 5-6.

²¹ tamtéž, s. 41.

²² *Codex iuris canonici. Kodex kanonického práva*. Úřední znění a překlad do češtiny. Latinsko-české vydání s věcným rejstříkem. Praha: Zvon, České katolické nakladatelství: 1994. s. 61.

²³ tamtéž, s. 235.

²⁴ tamtéž, s. 473.

I otázkám pastorační se věnoval II. Vatikánský koncil²⁵. Po odmítnutí mnoha přípravných návrhů byla na jeho 4. zasedání 7. 12. 1965 schválena a vyhlášena Pastorační konstituce²⁶. Katolická církev se tak snažila reagovat na vývoj moderního světa, držet krok s jeho vývojem, všimnout si nových otázek, které vyvstávají ze změn plynoucích z přirozeného pokroku a nabízet odpovědi, které dává Bůh a víra v něj. Konkrétním výstupem jednání synody biskupů na II. Vatikánském koncilu týkajícím se pastorační byl dekret *Christus Dominus*²⁷ o pastýřské službě biskupů v církvi z 28. 10. 1965. „Zvláštní láskou mají (biskupové) vždycky zahrnovat kněze, neboť ti přejímají příslušnou část jejich úkolů a starostí a denní namáhavou prací je horlivě plní; mají je považovat za syny a přátele. Ať se snaží ochotně jim naslouchat, s důvěrou se s nimi stýkat, a tak rozvíjet všechnu pastorační činnost v celé diecézi. Mají věnovat pozornost jejich duchovním, intelektuálním i hmotným podmínkám, aby mohli svatě a zbožně žít a věrně i plodně konat svou službu.“²⁸

3.1.2 Protestantské prostředí

Modelem duchovní péče v protestantském prostředí se přirozeně stal Ježíš a život prvokřesťanských církví. Je vyzdvihována úloha apoštola Pavla²⁹, který mnohé tyto obce založil. Pracuje se tu s pojmy jako je pastýř, lékař duší, vůdce spásy, resp. služba obcím, zájem o duši

---

²⁵ II. Vatikánský koncil - jedenadvacátý ekumenický koncil (1962-1965), vyhlášený nečekaně Janem XXIII. 25. 1. 1959 v římské bazilice sv. Pavla za Hradbami a svolaný 25. 12. 1961, byl zahájen 11. 11. 1962 v bazilice sv. Petra v Římě. Hlavním jeho cílem bylo tzv. *aggiornamento*, tedy celková a důkladná obnova církevního života s tím, že církev současně nebude vyslovovat odsouzení. Koncil proběhl ve čtyřech etapách. Pavel VI. zdůraznil pastorační charakter sněmu a důležitost rozhovorů o podstatě církve, zvláště biskupského úřadu.

²⁶ Pastoral constitution on the Church in the Modern World, *Gaudium et Spes*, promulgated by his holiness, pope Paul VI on december 7, 1965.

http://www.vatican.va/archive/hist_councils/ii_vatican_council/documents/vat-ii_cons_19651207_gaudium-et-spes_en.html

²⁷ encyklopedie.cz, heslo Vatikánské koncily

²⁸ II. Vatikánský koncil, Dekret *Christus Dominus*, č. 16

²⁹ Např. o Pavlově pojetí svobody píše Martin LUTHER ve svém díle „O křesťanské svobodě“ z poloviny října 1520, kde podává souhrn svého reformačního učení. *O svobodě křesťanské*. Babylonské zajetí. Přeložili Bohumír Popelář a Rudolf Řičan, Jan Laichter. Praha: 1935. O vnímání vztahu mezi Izraelem a ranou církví apoštolem Pavlem píše i J. B. SOUČEK ve studii *Izrael a církev v myšlení apoštola Pavla*. In Teologické a exegetické studie. Praha: Centrum biblických studií AV ČR a UK v Praze ve spolupráci s Českou biblickou společností: 2002. s. 174 – 184.

člověka atd. V Bibli, jež je „jen“ inspirovaným lidským slovem, nenajdeme kompletní popis Ježíšova pastýřského působení, ani duchovenské péče prvotních církví, vždy se popisu skutečnosti budeme pouze blížit. To nám ale nechává prostor pro naše vlastní pochopení pastorační péče a pro osobní vklad do jejího realizování, kdy vedení Duchem svatým naplňujeme poselství křesťanské víry.

U evangelických církví zaznamenáváme důraz na evangelizaci Slovem Božím, kde přístupnost Bible do co nejširších vrstev obyvatelstva je stěžejním úkolem, tedy i úkolem pastorační. Evangelické církve upřednostňují pojem pastorační. Také se zde v hojně míře setkáváme s působením laiků při plnění těchto úkolů.

Příběh popisující „zápolení“ mladého Bartha, působícího ve švýcarském Safenwillu, též dokládá uvolněnější přístup, jaký evangeličtí faráři často volí při cestě ke svým „ovečkám“. Po krátkém úvodu, kde je popisováno jeho „zápolení“ s konfirmandy, čteme „... Naopak odmítá nutit konfirmandy k účasti na bohoslužbách; chodí s nimi do přírody, v zimě se s nimi kouluje. Zavede také přípravku pro konfirmační cvičení a pravidelné večerní shromáždění pro konfirmované. Ale při vší intenzitě a soustředěnosti tohoto úsilí si uvědomuje jeho problematičnost: 'Navzdory mému nejmělejšímu podání se boží Království nechce stát učební látkou.' V zimě koná biblické hodiny a v abstinenčním spolku Modrý kříž přednáší a po nějakou dobu také diriguje jeho pěvecký sbor. Od pastoračních návštěv, a zvláště od jejich počtu, si mnoho neslibuje; koná je zřídka a staršovstvo (Kirchenpflege) mu to vytýká. Naopak se snaží prosadit, aby staršovstvo skutečně pečovalo o sbor, to jest, aby hospodářské starosti ustoupily rozhovorům 'o milém Pánu Bohu a o jeho vztahu k Safenwilanům'." ³⁰

---

³⁰ BROŽ, Luděk: *Cesta Karla Bartha*. Praha: Kalich: 1988. s. 23.

3.1.3 Církev československá husitská

V CČSH se při realizaci pastorační služby jako poslání církve vychází z víry ve všeobecné kněžství věřících, tedy poskytování pastorační péče se neváže na kněžské svěcení, jako je tomu u katolické církve. V prostředí Církve československé husitské můžeme v oblasti praktické teologie vycházet zejména z rozsáhlého díla Prof. ThDr. et PhDr. Otto Rutrleho a Prof. ThDr. Milana Salajky.

Dle Rutrleho je duchovní péče následkem všeobecné křesťanské povinnosti pečovat o potřeby lidské duše v souvislosti s ostatními potřebami lidské osobnosti, a to pomoc jak jednotlivci, tak církevnímu celku – obci. Rutrle pak sám samovolně přechází k užívání pojmu pastorační činnost, kterou dělí na duchovenskou péči o jednotlivce a duchovenskou péči o obec, laickou pastorační atd.³¹

Salajka o duchovní péči uvádí, že „nese rys vědecký a vyznavačský – stará se o obsahovou čistotu a o životnost víry. Nese pečeť diakonie – pečuje o člověka, jehož ve jménu Páně provází životem, zejména v kritických chvílích. Nepostrádá ani znak koinonicity – věnuje se vztahům věřících členů k obecnosti církve (i ke společnosti). Pastýřskými aktivitami církve chce se napomáhat každému příslušníku obce, aby se stával uvědomělým ‘údem Kristova těla’ a aby dorůstal do zdravého lidství (Ef 4, 12n).“³²

U reformovaných a „svobodných“ církví pojem označuje jednu z činností duchovního v jeho duchovenském úřadu. Můžeme rozlišit 3 důrazy, a to

- a) na zvěstování a poradenství,
- b) na psychologii, psychoanalýzu a psychoterapeutické techniky a
- c), a to zejména, na péči o konkrétního člověka po vzoru Boží péče o ztraceného člověka s důrazem na osobní vztah já – ty. „Ti, kdo se nyní

---

³¹ RUTRLE, Otto: *Základní problémy duchovní péče*: Svazek III. Praha: Blahoslav: 1940. s. 80 nn.

³² SALAJKA, Milan: *Teologie a praxe církve*, Praha: Karolinum: 2000. ISBN 80-246-0102-8. s. 80.

orientují na pragmatické zkušenosti, chápou duchovní práci jako službu rozhovorem³³ ve jménu Kristově, jejímž plodem je sebeuvědomění člověka a jeho aktivní „sebeuzdravování“³⁴.

O podstatě duchovní péče Rutrle říká: „Duchovní péče se stane skutečnou péčí o lidské duše teprve v kontaktu s živou náboženskou vírou a křesťanskou osobností.“³⁵

Ústředním tématem duchovní péče je spása, která úzce souvisí s hříchem, který ji oddaluje, komplikuje její dosažení. Hřích je v křesťanském pojetí vnímán jako pochybování či odpadnutí od Boha, patří do něj však též mravní selhání v mezilidských vztazích. I to se často stává spouštěcím mechanismem, kdy člověk vyhledává pomoc u nositele pastorační péče, hledá rozhřešení a smíření s Bohem. „Jestliže církev zvěstuje Boží ochotu odpustit lidská selhání a provinění a tak otevřít cestu ke „znovuzrození“, pak pastorec podněcuje lidskou odvahu spolehnout se na moc odpuštění i v mezilidských vztazích.“³⁶

Duchovní péče se vykonává v kostele, na faře, při biblických hodinách, při akcích sboru, korespondenčně, telefonicky aj. Pro pochopení rozdílu mezi duchovní a pastorační péčí – pastorcí lze nahlédnout do Salajkovy práce *Teologie a praxe církve*, podobně jako jsme činili již dříve: „Široký rámec duchovní péče ... nepostrádá také osobní zaměření – pastorcí. Ta se rámcově zabývá tím, jak špatně hospodaří členové církve s tím, co jim nabízí možnost víry v Boha, jak je jim víra vzdálená co do svého pravého obsahu. ... Za druhé se pastorec setkává s tím, jak špatně lidé umí hospodařit se svou mravní svobodou a odpovědností.“³⁷

Výrazným rysem pastorec byla a je diskretnost. Podobně jako ve vztahu terapeut – klient, lékař – pacient apod. tak i ve vztahu kněz, resp.

---

³³ K rozhovoru se váže jako jeho základní prostředek pojem slovo. V souvislosti s problematikou duchovní péče je vhodné použít i tvar Slovo, a to ve smyslu Slova Božího – slovo se tak stává prostředkem Slova.

³⁴ SALAJKA, Milan: *Rozhovory o duchovní práci v církvi*. Praha: Blahoslav: 1977. s. 114 – 122.

³⁵ RUTRLE, Otto: *Základní problémy duchovní péče*. Svazek III. Praha: Blahoslav: 1940. s. 2

³⁶ SALAJKA, Milan: *Sylabus praktické teologie*. Praha: Husův institut teologických studií: 2006. ISBN 80-7000-253-0. s. 72.

³⁷ SALAJKA, Milan: *Teologie a praxe církve*, Praha: Karolinum: 2000. ISBN 80-246-0102-8. s. 87.

poskytovatel pastorační péče – věřící, její příjemce je nezbytná důvěra, pocit jistoty a spolehlivost. Zatím nevznikl oficiální etický kodex poskytovatelů pastorační péče, přesto principy, které by nejspíš obsahoval, jsou dodržovány, ať už z inspirace tzv. zpovědním tajemstvím či jinými etickými kodexy lékařů, psychologů, terapeutů apod.

O pastýřské péči pojednává také významný husitský teolog a biskup Prof. ThDr. et PhDr. František M. Hník. Např. ve své knize *Církev v čase rozhodování* nabádá k pastorační „péči o neduživé členy v obci lidu Kristova v nemoci a ve stáří, ... ke kázni, střízlivosti a střídmosti života ... a k starostlivosti o věrná manželství a krásné rodiny.“³⁸

3.2 Teorie pastýřské péče v současnosti

Pastýřská péče usiluje o dosažení blaha jednotlivců i společností. Cílem je komplexní služba, která napomáhá k rozhojňování lásky mezi lidmi a lásky k Bohu. Používá k tomu uzdravování, povzbuzování, smíření, vedení a poradenství.

Přestože se s pastýřskou péčí setkáváme již od starozákonní doby, její teoretické rozpracování zažilo rozkvět až ve dvacátém století. V reakci na omezení pastýřské péče (individualistická, profesionální orientace, soustředěnost na krize, metodické zaměření, vyhýbání se vynášení soudů atp.) začaly vznikat více či méně kritické teorie.³⁹

Na tendenci ztráty kontaktu s teologií a s konkrétní křesťanskou tradicí reagoval americký teolog Thomas Oden. Odmítl soudobé terapeutické metody a celá 80. léta se snažil rehabilitovat tradiční křesťanskou moudrost (např. pastorační učení papeže Řehoře I. Velikého ze 6. století) a obhájit její užitečnost pro současné potřeby pastorační péče.⁴⁰

---

³⁸ HNÍK, F. M.: *Církev v čase rozhodování*, Praha: Blahoslav: 1956. s. 342 – 3.

³⁹ srv. *Blackwellova encyklopedie moderního křesťanského myšlení*, překlad z roku 1997. Návrat domů. PATTISON, Stephen. heslo Pastýřská péče, teorie. s. 337 – 340.

⁴⁰ tamtéž, s. 339.

Rovněž se v té době probouzí nový zájem o použití Bible v pastýřské péči. Donald Capps je přesvědčen, že Písmo má mít v pastýřské péči výsadní postavení. Požaduje, aby jeho užití bylo v rovnováze s uplatňováním osvědčených pravidel poradenství a aby tak nedocházelo k jeho moralistickému zneužití⁴¹. Dalším kritikem profesionalizovaného poradenství byl britský badatel L. A. Lambourne. Zformuloval teorii pastýřské péče, která vychází z přesvědčení, že autentická pastýřská péče má být laická, dobrovolná a má být uskutečňována ve společenství.⁴² Její motivace má vycházet stejnou měrou z úsilí o dokonalost společnosti jako z boje proti individuálním poruchám. Don Browning přispěl k opětovnému zasazení pastýřské péče do horizontu hodnot a etiky. Zdůraznil implicitní hodnoty lidského jednání a upozornil na nebezpečí nekritického přejímání hodnot sekulárního poradenství křesťanskou pastýřskou péčí. Navrhl revidovaný princip korelace⁴³, který měl sloučit ústřední křesťanskou tradici s otázkami a odpověďmi, které jsou obsaženy v různých interpretacích aktuálních lidských zkušeností. Důležitým trendem v dnešní teorii pastorační péče je důraz na celostnou práci s lidmi v jejich prostředí a v každodenních situacích, čímž se snaží dosáhnout maximalizace jejich blaha.⁴⁴

V současnosti se bádání nad teorií pastorační péče stalo mezidominační záležitostí. Od II. Vatikánu se zapojují i katolíci, dále ženy a laici. Hlavním zájmem je nalezení mezikulturní základny pastorační péče a je zřejmé, že zůstává potřeba mezikulturního, mezináboženského a interdisciplinárního dialogu.⁴⁵

---

⁴¹ tamtéž

⁴² tamtéž, s. 339.

⁴³ Vychází z metody korelace zavedené protestantským teologem Paulem Tillichem, srv. TILLICH, Paul: *Korelationen. Die Antwort der Religion auf Frage der Zeit.*, EVW: Stuttgart: 1975

⁴⁴ srv. *Blackwellova encyklopedie moderního křesťanského myšlení*, překlad z roku 1997. Návrat domů. PATTISON, Stephen. heslo Pastýřská péče, teorie. s. 340.

⁴⁵ tamtéž, s. 340.

3.3 Hodnocení pojetí pastorační péče

V prostředí některých denominací mohou být pojmy duchovní péče a pastorační péče zaměňovány, či stavěny naroveň. Autorka této práce však intuitivně cítí rozdíl, a to zejména v zaměření významu toho, co každý z pojmů představuje. Duchovní péče je vnímána spíše jako duchovní vedení, realizující se v hlubokém rozhovoru nad otázkami víry. Řeší situace nejistoty a hledání. Pastorage je vnímána spíše jako konkrétní, velmi osobní a intimní projev křesťanské lásky, zprostředkovávající naději a lásku, často v krizových a mezních situacích. Pastorage bývá doprovázena péčí, kterou je možno označit za sociální. Obsahuje tedy i konkrétní aktivní pomoc a úkony k ní vedoucí (např. diakonické aktivity, zprostředkování specializované péče, pomoc v domácnosti apod.).

Pod pojmem duchovní péče si je možné představit duchovní (ve smyslu náboženském, spirituálním) vedení hledajícího, tápajícího, či jen dočasně zmateného jedince, či skupinu, kdy pojem „vedoucí“ lze doplnit či částečně nahradit pojmem „věducí“. Představa o něm je taková, že je to člověk zkušený, mravně a nábožensky ukotvený, klidný, rozvážený a otevřený, s nadhledem nad každodenními malichernostmi, sdílný a trpělivý, s vyjasněným postojem k víře, k Bohu. Jedině takový člověk může pečovat o druhého, jenž zmítán nejistotami, pochybnostmi, problémy a trápením postrádá pevný bod a je ochoten ho hledat a nacházet ve víře.

V návaznosti na to úkol pastorační péče, v kontextu této práce, vychází ze skutečnosti, že lidský život v množství jeho více či méně významných momentů je komplikovaný, plný rozporů, konfliktů, krizí, nutností volby. Pastorační péče tak má nabídnout nikoli hotové řešení, nikoli jen aktivní pomoc pasivnímu příjemci, ale zejména „servis“ nejlépe vystižený pojmem **doprovázení**. Tento pojem totiž účinně vystihuje přesně to, čím by poskytovatel pastorační péče, ať už je jím v katolickém chápání kněz, či v denominacích vycházejících z reformačního prostředí kterýkoli zaměstnanec či člen církve, měl

saturovat potřeby toho, kdo jeho pomoc vyhledá nebo ji jako nabídnutou přijímá. Úkolem pastorační péče tedy není řešit problém za příjemce péče, ale naslouchat mu, vést ho, doprovázet ho v těžkých chvílích a podporovat ho v aktivním konání, a to vždy na úrovni víry⁴⁶ příjemce péče⁴⁷. Tento přístup je také nejvhodnějším v situaci, která řešení z časného pohledu nemá (nevyléčitelná nemoc, smrt blízkého apod.).

---

⁴⁶ V dnešní době se čím dál tím více setkáváme s vírou individuální, vnitřní, soukromou, lidé přestávají přijímat Boha bezvýhradně a kompletně, přemýšlejí, co si z víry vzít a co ne. Tehdy slovní spojení „na úrovni individuální víry“ teprve nabývá toho pravého významu.

⁴⁷ Problematikou míry uplatňování víry při poskytování duchovní péče zejména v oblasti sociální práce, rizikem ovlivňování momentálně potřebného pro zájmy sekty apod. se zabývá Ing. Mgr. Aleš Opatrný, Th.D.

4. Historie CČSH – sněmy a odraz duchovní péče v jejich programu a výstupech

Otázkou pastorační práce se zabývala i jednotlivá zasedání sněmů CČS(H). Následující shrnutí nabízí přehled momentů, kdy se téma pastorační práce objevilo na programech jejich jednání.

„**1. zasedání II. řádného sněmu CČS**, který během let 1946 a 1947 jednal ve třech zasedáních, bylo svoláno do Prahy na dny 8. - 10. ledna 1946. V přehledu všech tří zasedání lze za nejdůležitější usnesení tohoto sněmu považovat přijetí *Základů řádu duchovní péče CČS*⁴⁸ dne 4. května 1947. Součástí této normy pro výchovu a duchovní péči byly i podrobné směrnice pro náboženskou výchovu rodinnou, pro náboženskou výchovu školní, pro duchovní péči o děti mimo školu, pro duchovní péči o mládež, pro duchovní péči při svátostech, pro duchovní péči pomocí sborů služby, pro organizaci pastorační práce pomocí okrsků a pro duchovní péči o život politický.“

Rutrlé ve svém Úvodu do metodiky církevní práce podává nepřilíživé hodnocení dosavadní sociální práce. Přes dostatečné množství náboženských obcí a středisek sociální práce převládá amatérský postoj, nedostatečně podložený vědomím poslání církve. Pomoc se omezuje na materiální podporu. Na druhou stranu ale oceňuje pomoc rodinám se zdravotním postižením, pastorační službu v nemocničních zařízeních, sezónní péči o děti a děti ze sociálně slabších rodin. Jeho nejostřejší kritika ale směřuje proti působení církve v sociální oblasti bez pevného napojení na křesťanskou víru a proti výkonu křesťanské lásky bez její vazby na Ježíše Krista: „Nepřicházíme-li k lidem v sociální práci se službou víry, můžeme beze škody přenechat své pole sociální práci veřejné.“⁴⁹ Jak je vidět, Rutrlé už na přelomu 40. a 50. let přesně vystihl charakteristiky pastorační péče, která se má lišit od sociální práce veřejné. S jeho „povzdechem“ se dá plně ztotožnit i dnes.

---

⁴⁸ *Základy řádu duchovní péče církve československé*, in Sbíрка usnesení Církve československé, B část ideová, Přijato II. řádným sněmem církve československé dne 4. května 1947

⁴⁹ srv. KUBÍKOVÁ, Jiřina: *Zásady duchovní péče ve sborech a církevních úřadech*. In Soubor extenzních přednášek a studií (1985), Praha: Blahoslav: 1986. s. 68.

„**IV. řádný sněm (1956)**, řízený opětovně zvoleným patriarchou dr. F. Kovářem, provedl mimo jiné ... první *novelizaci Základů řádu duchovní péče*, v nichž pod tlakem vnějších okolností došlo, pro tuto situaci správně, k soustředění duchovní péče na otázky církvi nejvlastnější, na přípravu ke svátostem.“⁵⁰

Dochází i k vytvoření rozličných směrnic, podrobně se věnujících jednotlivým odvětvím působnosti náboženské výchovy a duchovní péče (např. Směrnice pro náboženskou výchovu rodinnou, školní, Směrnice pro duchovní péči o děti mimo školu na půdě náboženské obce, Směrnice pro organizaci pastorační péče pomocí okrsků ad.). Církev se v té době velmi zodpovědně a intenzivně věnovala rozboru rozličných složek duchovní péče a i když některé směrnice pro dobu svého vzniku stále čekají na novelizaci, staly se i díky své vazbě na Písmo ukazatelem dalšího vývoje duchovní péče v CČSH.⁵¹

Rutrlého chápání pastorační péče bylo podporováno i personalistickou teologií Prof. ThDr. Zdeňka Trtíka, kterou vyložil ve svém díle *Vztah já - ty a křesťanství z roku 1948*. Kladl velký důraz na osobní setkání, a to zejména v době, kdy církev ztrácela tisíce svých členů a kdy se tedy měla snažit více než kdy dříve individuálně starat o každého jednotlivce. Kněz už nemohl být jen kazatelem, liturgem, tím, kdo uděluje svátosti a katechetou, nýbrž též, a to hlavně, pastýřem, rádcem a pomocníkem.⁵²

„**1. zasedání VI. sněmu (1971)** dále přijalo *Pastoračně výchovné směrnice VI. sněmu*⁵³, potvrzující *Základy řádu duchovní péče*⁵⁴, a to spolu s úkolem do 2. zasedání vypracovat novou služební pragmatiku

---

⁵⁰ KALENSKÝ, Jiří: *Historie sněmů CČSH. Sněmy CČSH do roku 1994*. Publikováno 24. 1. 2007. <http://www.orientace.info/view.php?id=43>

⁵¹ srv. KUBÍKOVÁ, Jiřina: *Zásady duchovní péče ve sborech a církevních úřadech*. In Soubor extenzních přednášek a studií (1985). Praha: Blahoslav: 1986. s. 75 nn.

⁵² srv. KUBÍKOVÁ, Jiřina: *Zásady duchovní péče ve sborech a církevních úřadech*. In Soubor extenzních přednášek a studií (1985). Praha: Blahoslav: 1986. s. 77.

⁵³ *Pastoračně výchovné směrnice VI. sněmu*, in Usnesení VI. řádného sněmu Církve československé husitské. ÚR CČSH, Praha: 1971. s. 22 – 26.

⁵⁴ *Základy řádu duchovní péče církve československé*, in Sbíрка usnesení Církve československé, B část ideová, Přijato II. řádným sněmem církve československé dne 4. května 1947.

duchovních a Řád dobrovolné kazatelské služby. (Tyto a další úkoly pastoračně výchovného výboru VI. sněmu byly pro 2. zasedání sjednoceny do návrhu Řádu duchovenské služby.) Konečně toto zasedání schválilo i *Otázky sociálně etické orientace*⁵⁵ s úkolem do 2. zasedání vypracovat zásadní sociálně etickou normu *Základy sociálně etické orientace CČSH*. **2. zasedání VI. sněmu** se konalo ve dnech 15. a 16. srpna 1981. Nejvýznamnějším dokumentem, přijatým tímto zasedáním, byly *Základy sociálně etické orientace CČSH*⁵⁶ s oddíly „Teologické základy sociálně etické odpovědnosti církve“ a „Konkrétní sociální vztahy ve světle evangelia“ s kapitolami o odpovědnosti křesťanů za společenské činnosti, za prostředí a jeho zdraví a krásu a za životní styl. Druhým významným dokumentem, přijatým tímto zasedáním, byl *Řád duchovenské služby*, zahrnující i konkrétní úkoly duchovních v náboženských obcích, v oblasti diecézní i celocírkevní a také normy kazatelské služby a konečně i povinnosti církve vůči nositelům duchovenských služeb.“⁵⁷

Prof. ThDr. Kubíková se ve svém referátu snažila zpřehlednit základní fakta charakterizující církev na konci 70. let. Uvádí např. tato: Celkový počet členů církve se zmenšuje. Úbytek přesahuje přírůst nových členů. Většina dosavadních členů má malé povědomí o Bohu, Ježíši Kristu, Duchu svatém, o církvi a jejích dějinách obecně. Zůstává struktura práce ve skupinách a roste práce s jednotlivci, kteří přicházejí buď sami, přesyceni moderní dobou, či z důvodů osobních problémů a tragédií.⁵⁸

„Konečně **2. zasedání VII. sněmu** zrušilo novelizaci *Základů Řádu duchovní péče* přijatou 14. října 1956 IV. sněmem a potvrdilo původní text schválený II. sněmem dne 4. května 1947.

---

⁵⁵ *Otázky sociálně etické orientace*, in Usnesení VI. řádného sněmu Církve československé husitské. ÚR CČSH, Praha: 1971. s. 33 – 42.

⁵⁶ *Základy sociálně etické orientace*, předcházené *Zásadami sociálně etické orientace* z r. 1971, přijaty 2. zasedáním VI. sněmu v r. 1981.

⁵⁷ KALENSKÝ, Jiří: *Historie sněmů CČSH. Sněmy CČSH do roku 1994*. Publikováno 24. 1. 2007. <http://www.orientace.info/view.php?id=43>

⁵⁸ srv. KUBÍKOVÁ, Jiřina: *Zásady duchovní péče ve sborech a církevních úřadech*. In Soubor extenzních přednášek a studií (1985). Praha: Blahoslav: 1986. s. 82

3. zasedání VII. řádného sněmu CČSH se konalo ve dnech 27. a 28. srpna 1994. Toto zasedání schválilo *zásadní novelizaci Základů řádu duchovní péče CČSH*. Tato novelizace obsahově posouvá Základy do současné situace církve ve světě. Základy jsou výrazně zestručněny, dávají základní normy pro výchovu a duchovní péči ve všech oblastech, ale konkrétní směrnice ponechávají aktuálním usnesením Církevního zastupitelstva a Ústřední rady.⁵⁹

1. zasedání VIII. Sněmu CČSH, zahájené na 80. výročí vzniku CČSH 8.1.2000 pak přijalo pracovní texty sociálně – etického sněmovního výboru, které jsou dále upravovány a dopracovávány do konečné podoby sněmovní předlohy.

---

⁵⁹ KALENSKÝ, Jiří: *Historie sněmů CČSH. Sněmy CČSH do roku 1994*. Publikováno 24. 1. 2007. <http://www.orientace.info/view.php?id=43>

5. Jaké má poskytovatel pastorační péče v PD CČSH splňovat předpoklady k ustanovení?

CČS(H) byla vždy na duchovní a jejich přípravu velmi náročná, kladla na ně vysoké nároky. Dokladuje to i Dr. Rudolf Horský ve svém pojednání „Normy pro duchovenskou službu v Církvi československé husitské“⁶⁰, kde se odvolává na „Základy řádu duchovní péče v církvi československé“, kde se v závěru uvádí: „Církevní činitel, pověřující určité osoby výkonem některé duchovní péče, je povinen od nich požadovat:

1. kvalifikaci mravní a náboženskou (životem osvědčenou křesťanskou zbožnost),

2. kvalifikaci církevní (trvalé a živé účastenství na duchovním životě náboženské obce a církve),

3. kvalifikaci odbornou spolu s praktickou způsobilostí. Speciální úseky péče nebo jednotlivé její úkoly vyžadují různou míru odborné kvalifikace a specializace. Odbornou kvalifikaci všech vykonavatelů duchovní péče si příslušné orgány ověřují zkouškami. Jejich rozsah i obsah pro jednotlivé obory duchovní péče, jakož i potřebné zkušební řády, určuje ústřední rada po slyšení ideové rady. Kvalifikace duchovních a učitelů náboženství je stanovena církevní ústavou a zvláštními předpisy, vydávanými ústřední radou po slyšení ideové rady;

4. kvalifikaci občanskou (státní příslušnost a občanskou zachovalost); 5. kvalifikaci zdravotní.“⁶¹

Přestože ve struktuře zaměstnanců církve se pastorační asistenti a další jim na roveň postavení začali objevovat až na začátku nového milénia a

---

⁶⁰ HORSKÝ, Rudolf: *Normy pro duchovenskou službu v církvi československé husitské*. In SALAJKA, Milan: *Duchovní služba v křesťanské církvi*. Soubor prací učitelů Husovy československé bohoslovecké fakulty. Praha: HBF: 1978. s. 35 – 43.

⁶¹ tamtéž

zanesení do Ústavy ČČSH byli v roce 2002, měly by na ně být kladeny obdobně přísné kvalifikační nároky, a to nejen z toho důvodu, že z pohledu státu jsou vnímáni jako duchovní.

Jak jsme se zmínili již dříve v pozn. 33, nástrojem pastorační péče je Slovo a jejím hlavním motivem je láska. V dřívějších dobách se duchovní vedení zaměřovalo na prevenci před pokušením, hříchem a odpadlictvím od víry, dnes je pastorační péče poskytována všem, kdo ji mají zapotřebí a jsou jí otevřeni, tedy jsou otevřeni doprovázení a naslouchání na platformě křesťanské víry. Tento posun je způsoben hlavně diametrální změnou poměrů v naší společnosti, kdy se 59 % obyvatelstva ČR řadí mezi „osoby bez vyznání“⁶². To však neznamená, že v jejich životě chybí dimenze, kterou bychom nazvali jako transcendentní, tedy i oni se tážou po tom, co je přesahuje, co je mimo ně, mimo tento svět. Tímto posunem se pastorační péče otevřela více světu, společnosti, když dříve se soustřeďovala především na péči o vztahy členů vůči církvi jako celku, o jejich společenské působení.

Jak uvádí Salajka, „náboženská obec (a vedení církve) očekává od 'pastýře stáda', aby byl bezúhonný a dobropověstný, svědomitý a čestný, střídmy a rozvážný, pozorný a vlídný, vědoucí, jak je třeba si počínat v Božím domě (1Tm 3).“⁶³ Jak odkazuje Salajka ve svém díle o základech praktické teologie, v prvním listu Timoteovi Pavel ve třetí kapitole doslova píše: „... Nuže, biskup má být bezúhonný, jen jednou ženatý (žít s jednou ženou), střídmy, rozvážný, řádný, pohostinný, schopný učit, ne pijan, ne rváč, nýbrž vlídný, smířlivý, nezištný. Má dobře vést svou rodinu a mít děti poslušné a počestné; nedovede-li někdo vést svou rodinu, jak se bude starat o Boží církev? Nemá být nově pokřtěný, aby nezpyšněl a nepropadl odsouzení ďáblu. Musí mít také dobrou pověst u těch, kdo jsou mimo církev, aby neupadl do pomluv a ďáblových nástrah.

---

⁶² Údaje z roku 2001: http://www.czso.cz/csu/2003edicniplan.nsf/o/4110-03--obyvatelstvo_hlasici_se_k_jednotlivym_cirkvim_a_nabozenskym_spolecnostem

⁶³ SALAJKA, Milan: *Sylabus praktické teologie*. Praha: Husův institut teologických studií: 2006. ISBN 80-7000-253-0 s. 76.

Rovněž jáhnové mají být čestní, ne dvojací v řeči, ne oddaní vínu, ne ziskuchtiví. Mají uchovávat tajemství víry v čistém svědomí. Ať jsou nejdříve vyzkoušeni, a teprve potom, když jim nelze nic vytknout, ať konají svou službu. Právě tak ženy v této službě mají být čestné, ne pomlouvačné, střídmé, ve všem věrné. Jáhni ať jsou jen jednou ženatí, ať dobře vedou své děti a celou rodinu. Konají-li dobře svou službu, získávají si důstojné postavení a velkou jistotu ve víře v Krista Ježíše.“ (1Tm 3, 2 – 13)

„Nikdo ať tebou nepohrdá proto, že jsi mladý; ale těm, kdo věří, buď vzorem v řeči, v chování, v lásce (v Duchu), ve víře, v čistotě. Než přijdu, ujmi se předčítání, kázání, vyučování. Nezanedbávej svůj dar, který ti byl dán podle prorockého pokynu, když na tebe starší vložili ruce. Na to mysl, v tom žij, aby tvůj pokrok byl (ve) všem patrný. Dávej pozor na své jednání i na své učení. Buď v tom vytrvalý. Tak posloužíš ke spasení nejen sobě, ale i svým posluchačům.

Proti staršímu člověku nevystupuj tvrdě, nýbrž domlouvej mu jako otcí, mladším jako bratrům, starším ženám jako matkám, mladším jako sestřím, vždy s čistou myslí.“ (1Tm 4, 16 – 5, 2)

Ačkoli je tento text starý bezmála 2000 let, i v současnosti se mu dá máloco vytknout. Nejenže obsahuje podmínky a zásady, které by měl každý duchovní, či kazatel v církvi splňovat a dodržovat. Obsahuje i návod, jak přirozenou cestou pozitivně rozprávět s lidmi, jak k nim s láskou přistupovat, brát je jako své bližní.

Je to mnoho nebo málo..? Je možné takovéto podmínky vůbec naplnit? Měli bychom se ptát opačně - je možné poslání pastorační služby vůbec vykonávat, či se o to snažit, při nesplnění těchto podmínek? Je naopak třeba doplnit i vlastnosti a dovednosti, jako je pokora, otevřenost, umění naslouchat, tolerance, empatie, pochopení, přirozené sebevědomí, bezprostřednost, přirozenost, spontánnost. Budiž zapovězeny osobní vztahy, citové projevy, neschopnost naslouchat, vynucování odpovědí,

manipulace, předpojatost a vlastní duchovní nejistota⁶⁴. „Předpoklady a podmínky kvalifikace osob pro výkon duchovní péče dělíme na objektivně náboženské a subjektivně lidské. Důraz se klade na teologickou přípravu i odborné vzdělání, v některých církvích i na pastorační trénink. I kdyby byly všechny tyto předpoklady splněny, duchovní sám zůstává také člověkem – člověkem váhajícím a chybuujícím, slabým a nejednou bezbranným. I jeho víra a jeho nasazení se pohybují v duchovním napětí: *Věřím, pomoz Ježíši mé nedověře!* (Mk 9,24.) Proto je nutné, aby byl nejen vykonavatelem, ale i příjemcem duchovní péče. Záleží na všech, kteří jsou v jeho blízkosti, aby mu byli ku pomoci. Platí to o jeho rodině, o jeho obci i o členech duchovenského sboru a všech církevních orgánech.“⁶⁵ Odborné vzdělání a teologickou přípravu můžeme (budoucímu) nositeli pastorační péče poskytnout, stejně tak i supervizi, bez které se žádná pomocná profese nemůže obejít. Jak ale zjistit a zajistit charakterové vlastnosti poskytovatele pastorační péče? Jak to posoudit? Kdo je kompetentní to posoudit? Na tuto otázku existuje pouze jedna správná odpověď. A tou je Bůh. Jak s tím ale naložit ve chvíli, kdy církev ustanovuje ke službě pastoračního asistenta, kazatele, katechetu? Může to být pouze biskup, kdo zastoupí na zemi Boží rozhodnutí a spravedlivě posoudí, kdo je způsobilý k takové službě a kdo ne?

„Svátosti podle katolíků, jsou-li důstojně slaveny ve víře, udělují milost, jíž jsou znamením (Tridentský koncil, DS 1605-6). Tento účinek pochází z toho, že v nich působí sám Kristus; on křtí, on v nich působí. Protože Bůh Otec vždy vyslyší modlitbu svého Syna, tvrdí církev, že svátostí působí *ex opere operato* (prostým udělením), tedy z moci Kristova spásného díla, vykonaného jednou provždy (KKC⁶⁶ 1128). Svátost se tedy podle katolického pohledu neuskutečňuje spravedlností

---

⁶⁴ Srv. SALAJKA, Milan: *Teologie a praxe církve: Praktická teologie křesťanského západu. Ekumenismus*. Praha: Karolinum. 2000. ISBN 80-246-0102-8. s. 91.

⁶⁵ SALAJKA, Milan: *Sylabus praktické teologie*. Praha: Husův institut teologických studií. 2006. ISBN: 80-7000-253-0 s. 76

⁶⁶ Katechismus katolické církve

člověka, ale Boží mocí. Plody svátosti však závisejí též na víře toho, kdo je přijímá.“⁶⁷

V souladu s demokratickým zřízením a vedením CČSH se nabízí varianta zřízení vícečlenného orgánu, či chceme-li komise, která, složená z odborníků na tuto problematiku, tedy zejm. personalistů a odborníků v oblasti HR⁶⁸ a ze zkušených duchovních, ev. dalších, i laiků, spravedlivě a zodpovědně na základě rozhovoru, testů a všech dostupných souvisejících materiálů posoudí, zda uchazeč o ustanovení do funkce pastoračního asistenta, kazatele či katechety je způsobilý k výkonu takové služby, či je zapotřebí důkladnější přípravy a doškolení. Tato praxe byla do nedávné doby silně zanedbávána, ani dnes není plně praktikována, a to z několika důvodů:

1) V situaci celkového úbytku věřících a tím i aktivních služebníků v církvi byl ještě do nedávné doby velmi benevolentně přijímán téměř každý zájemce o službu v ní, či byl jeho výběr omezen na posuzování pouze formálních dokladů - o křtu, vzdělání atp. (tento model byl pozastaven uvalením moratoria na přijímání nových kazatelů Církevním zastupitelstvem⁶⁹ v prosinci roku 2006).

2) Jak vyplývá ze základních principů křesťanství, je přirozené přistupovat ke každému s nabídnutím šance, kterou si může zasloužit až posléze, nikoli předem. Z této praxe však může pramenit více problémů než užitku. Přeci jen je nutné, aby člověk působící v církvi, a to bez ohledu na to, zda je zaměstnán s nárokem či bez nároku na plat, měl základní povědomí o klíčových teologických otázkách a problémech a co se týká poskytování pastorační péče, též je potřeba základních znalostí z oblasti psychologie, psychohygieny, psychoterapie, sociální práce a příbuzných věd. Pokud se u zaměstnanců s takovými znalostmi nesetkáváme, stává se pastorece pouze prázdným pojmem v řádech církve, ve služební smlouvě a na ustanovení do funkce. Jak říká Pavel

---

⁶⁷ <http://cs.wikipedia.org/wiki/Sv%C3%A1tost>

⁶⁸ HR = z angl. human resources, tj. lidské zdroje

⁶⁹ Zápis z Církevního zastupitelstva ze dne 9. 12. 2006.

v prvním listu Timoteovi: Ať jsou nejdříve vyzkoušeni, a teprve potom, když jim nelze nic vytknout, ať konají svou službu. (1 Tm 3, 10).

K této otázce ještě doplňme výzvu Prof. Rutrleho, že harmonie hlásání a skutků je předpokladem služby člověku v Duchu svatém.⁷⁰ Nechť každý zpytuje své svědomí a prosí Boha, aby měl sílu se jím řídit.

---

⁷⁰ Srv. RUTRLE, Otto: *Úvod do metodiky církevní práce v CČS*. 1952, s. 73 – 74.

6. Kvalifikace k pastorační činnosti z hlediska řádů CČSH a její psychologické aspekty

V následující kapitole jsou analyzovány oddíly Ústavy a řádů CČSH, které se týkají pastorační činnosti a kvalifikace jejích poskytovatelů. Věrouka CČSH předkládá v Ústavě a ve svých řádech výčet činností církve i pro pastorační činnost. Již z prvního pohledu do řádů CČSH je zřejmé, že je pro hledání cílů a závěrů práce nezbytné udělat podrobnou kritickou analýzu, analýzu pravidel, které z nich vyplývají a také o nastínění možností, jak se k těmto pravidlům postavit v praxi. Je nepřijatelné řády ignorovat, či porušovat, je ale zároveň nutné, tak jak vyplývá z přirozených změn v čase, tyto řády neustále aktualizovat.

ÚSTAVA CČSH

Článek 9

ZÁKLADNÍ ÚKOLY A POSLÁNÍ DUCHOVNÍ SPRÁVY

„Úkolem a posláním duchovní správy je zejména všestranná duchovní péče o křesťanský život církve a jejích členů, zvěstování Božího slova kázáním, vyučováním i pastýřskou péčí...“⁷¹

SLUŽBA DUCHOVNÍCH A KAZATELŮ

Článek 10

„(1) Církev svěřuje výkon duchovní správy svým členům osvědčeným ve víře, mravně i občansky bezúhonným, kteří prokáží jak obecnou

---

⁷¹ Ústava Církve československé husitské Schválena 3. zasedáním VIII. sněmu 19. října 2002 v Praze, ve znění novelizace přijaté 4. zasedáním VIII. sněmu 25. června 2005 v Praze. s. 12.

*způsobilost pro duchovenskou službu, tak zvláštní způsobilost studiem teologickým a podle církevních řádů přijali svěcení a byli příslušným církevním orgánem ustanoveni nebo zvoleni do některé z duchovenských funkcí a přijati do služebního poměru k církvi (dále v této Ústavě a v církevních řádech „duchovní“).*⁷²

Stěžejním momentem pro výklad řádů CČSH je pochopení pojmu „duchovní“. Pod tímto pojmem lze v souladu s těmito řády rozumět zaměstnance církve, který má jáhenské, kněžské nebo „biskupské“ svěcení. Další zaměstnanci církve – bez svěcení – jsou označováni souhrnně jako „kazatelé“ – konkrétně kazatel, katecheta a pastorační asistent. Ti se na duchovní službě z části podílejí (viz čl. 11, odst. 1 Ústavy CČSH).

*„(2) Duchovní je podle stupně dosažené způsobilosti ustanoven ke službě jáhna nebo kněze. Pro ustanovení ke službě jáhna je nezbytné předchozí jáhenské svěcení, pro něž se vyžaduje absolvování bakalářského teologického studia. Pro ustanovení ke službě kněze je nezbytné kněžské svěcení, pro něž se vyžaduje absolvování magisterského teologického studia. Výjimky může stanovit Řád duchovenské služby.“*⁷³

Jak vyplývá z tohoto čl. 10, odst. 2 Ústavy, jsou jasně stanoveny kvalifikační předpoklady k udělení jáhenského, resp. kněžského svěcení (podrobněji v Řádu duchovenské služby, dále ŘDS). Tento článek neumožňuje žádné další možné výklady. O dalších požadavcích, které se týkají kvalifikace, pojednává § 13 ŘDS. Připojme ještě odpověď na otázku 347 Základů víry CČSH⁷⁴: Co je podmínkou vnitřního povolání a

---

⁷² tamtéž, s. 13

⁷³ Ústava Církve československé husitské Schválena 3. zasedáním VIII. sněmu 19. října 2002 v Praze, ve znění novelizace přijaté 4. zasedáním VIII. sněmu 25. června 2005 v Praze. s. 13.

⁷⁴ Obecně křesťanskou tradici reprezentují tyto věroučné prameny Základů víry: 1. Písmo svaté Starého a Nového zákona, které je prvním a rozhodujícím základem veškerého křesťanství. 2. Apoštolské vyznání víry a Nicejsko-cařihradské vyznání, které vznikla a byla užívána před rozdělením křesťanské církve ve směr římský a pravoslavný i v církve reformační a jsou tedy vyznáními vpravdě ekumenickými. 3. Čtyři pražské artikuly (rok 1420) vyjadřující ducha a program husitského hnutí a Česká konfese z roku 1575, která vyjadřuje společnou víru české reformace. *Základy víry* prošly v letech 1955 - 57 církevní diskusí, byly v roce 1958 oficiálně vydány ústřední radou církve československé, rozšířeny v náboženských obcích i v zahraničí. Tak tvoří fakticky další úsek v průběhu věroučné tradice církve československé husitské, veřejně prohlášený VI. sněmem na základ

posvěcení kněze? Podmínkou vnitřního povolání a posvěcení kněze je jeho osobní modlitební a myšlenkový zápas o ně nad Písmem svatým i neustálé vnitřní rozněcování milosti, která mu byla dána vzkládáním rukou.

„(3) Předpoklady a podmínky pro ustanovení a službu v jednotlivých duchovenských funkcích, dále podmínky a způsob externího výkonu duchovenské služby blíže stanoví v souladu s touto Ústavou Organizační řád a Řád duchovenské služby.

Článek 11

(1) Na duchovenské službě se v rozsahu vymezeném Řádem duchovenské služby podle dosažených předpokladů dále podílejí: kazatel, katecheta, pastorační asistent (dále pro účely této Ústavy též jen „kazatelé“). Předpoklady pro výkon služby kazatele blíže stanoví Organizační řád a Řád duchovenské služby.“⁷⁵

Vzhledem k faktu, že se „kazatelé“ mají podílet na duchovenské službě v církvi, neměli bychom ustupovat od trvání na jejich odpovídajícím vzdělání.

„(2) Kazatelé jsou z hlediska služebního poměru (čl. 15 této Ústavy) a odměňování postaveni na roveň duchovním.“⁷⁶

---

věroučení církve československé husitské a východiskem pro neustálou aktualizaci evangelia v následující generaci.

⁷⁵ Ústava Církve československé husitské Schválena 3. zasedáním VIII. sněmu 19. října 2002 v Praze, ve znění novelizace přijaté 4. zasedáním VIII. sněmu 25. června 2005 v Praze. s. 13.

⁷⁶ Ústava Církve československé husitské Schválena 3. zasedáním VIII. sněmu 19. října 2002 v Praze, ve znění novelizace přijaté 4. zasedáním VIII. sněmu 25. června 2005 v Praze. s. 13

ŘÁD DUCHOVENSKÉ SLUŽBY CČSH

V **Preambuli** ŘDS čteme, že „V tomto společném kněžském díle vykonává církev určité odpovědné kněžské služby, jimiž je celé společenství církve udržováno, upevňováno, k službě světu posilováno a obnovováno. Jsou to služba slovem Božím, služba svátostná a služba pastýřská. Tyto služby církev přenáší na připravené, způsobilé a osvědčené bratry a sestry, a to svátostí svěcení kněžstva (ot. 342 – 347 Základů víry Církve československé husitské).“⁷⁷

Zde nalézáme odkaz na Nový zákon, kde se pojednává o Ježíšových třech úřadech – kněžský, učitelský a pastýřský – tak, jak jsme o tom hovořili v kapitole 2.

§ 2

Služba faráře

„ ... g) *pečovat o křesťanskou kázeň, konat a organizovat pastorační službu (návštěvy, dopisy, rozhovory), navštěvovat nemocné doma i ve zvláštních zařízeních;*

*l) má právo na duchovní a modlitební podporu církve, pastorační péči biskupů pro sebe a svou rodinu;...“*⁷⁸

Zde se již konkrétně a velmi explicitně setkáváme s pojmem pastore v rámci konkrétní náplně práce ve službě faráře. Výsledky z analýzy šetření formou dotazníků najdeme v kapitole 7.2 této práce.

---

⁷⁷Řád duchovenské služby přijatý církevním zastupitelstvem konaným ve dnech 8. a 9. 10. 2004 v Praze a vyhlášený v Úředních zprávách č. 2/2004 ze dne 31. 10. 2004. Schválen ve znění novelizace na 4. zasedání VIII. sněmu CČSH 25. 6. 2005 v Praze a vyhlášen v úředních zprávách č. 4/2005 ze dne 25. 6. 2005 jako prováděcí církevní předpis k Ústavě Církve československé husitské. s. 5.

⁷⁸ tamtéž, s. 6

§ 6

„(1) Jáhen je duchovní – člen CČSH – ustanovený ke službě zvěstování Božího slova, pastorační, diakonické a zčásti svátostné.

§ 7

Služba kazatele, katechety a pastoračního asistenta

(1) Kazatelé (určeni především pro službu zvěstování Božího slova), katecheti (určeni především pro službu učitelskou) a pastorační asistenti (určeni především pro službu pastorační a sociální) – dále jen „kazatelé“ – jsou členové CČSH se základním⁷⁹ teologickým vzděláním.

§ 8

Služba biskupa

(2) Biskup plní ze své duchovenské funkce zejména tyto úkoly a má následující práva. Biskupovi přísluší vést duchovní správu v územním obvodu diecéze, a to především těmito službami:

b) konat v diecézi dozorčí službu nad řádným zvěstováním Božího slova, vysluhováním svátostí a pastorační i duchovní péčí o všechny členy církve;

c) v pastýřské péči se věnovat především duchovním a jejich rodinám a dalším pracovníkům církve;“⁸⁰

---

⁷⁹ Tento pojem odkazuje na § 13 ŘDS. Je to tedy tak, že „základním teologickým vzděláním“ pro „kazatele“ je HITS a individuální vzdělávání? A nebo pojem „předepsané odborné teologické vzdělání“ odkazuje na další větu a tedy na UK HTF?

⁸⁰ Řád duchovenské služby přijatý církevním zastupitelstvem konaným ve dnech 8. a 9. 10. 2004 v Praze a vyhlášený v Úředních zprávách č. 2/2004 ze dne 31. 10. 2004. Schválen ve znění novelizace na 4. zasedání VIII. sněmu CČSH 25. 6. 2005 v Praze a vyhlášen v úředních zprávách č. 4/2005 ze dne 25. 6. 2005 jako prováděcí církevní předpis k Ústavě Církve československé husitské. s. 10 – 13.

Zde se setkáváme s obsahem výrazu pastorační péče směrem dovnitř. Ten lze chápat dvojím způsobem. Jednak směr dovnitř může označovat to, že se pastorační péče směřuje do církve, tedy do obce a mezi její členy a jejich příbuzné, narozdíl od péče směrem ven, tedy do různých zařízení a institucí, kam poskytovatel péče v rámci své služby dochází, či je zván. Druhý způsob chápání výrazu pastorační péče směrem dovnitř je přímo popsán právě v § 8, odst. 2, písm. c) ŘDS. Jde tedy o případ, kdy příjemcem péče je sám její poskytovatel a péči přijímá od svého kolegy či blízkého nadřízeného. Blíže viz kapitola 6.1.

§ 10

Služba diecézního metodika pro duchovní péči a vyučování náboženství

„(1) Funkci diecézního metodika pro duchovní péči (dříve sekretáře duchovní péče) a funkci metodika vyučování náboženství (dříve inspektora náboženství) zřizuje diecézní rada za účelem koordinace, prohlubování a dalšího rozvoje těchto pastoračních oblastí církve.“⁸¹

V tomto místě se setkáváme s širokou možností, jak tuto pozici efektivně využít. Měla by být nejen obsazena vysoce a specializovaně vzdělaným odborníkem, měla by též naplňovat požadavky vyplývající z pojmu **supervize**. Podobněji viz kapitola 6.1.

6.1 Psychologické aspekty poskytování pastorační péče

Na tomto místě bych se ráda zamyslela nad tématem, které známe z prostředí psychologie a všech pomáhajících profesí. Jedná se o pojmy **syndrom vyhoření**, **psychohygienu** a **supervize**. Po zadání hesla syndrom vyhoření do internetového vyhledávače Google je během 0,16 sekundy nalezeno asi 46 500 odkazů na stránky či dokumenty zabývající

---

⁸¹ tamtéž, s. 14

se touto problematikou. Pokud zadáme anglickou variantu tohoto hesla, tedy burn-out syndrom, dostaneme se na číslo 1 340 000 odkazů. Je více než zřejmé, že se nejedná o nikterak neznámý či opomíjený problém. Naopak. Tato problematika se týká i zaměstnanců církví, protože jejich práce není zaměstnáním v běžném slova smyslu, ale posláním, je službou lidem a Bohu. Tito lidé by měli být a jsou, ve vyšší míře než lidé, kteří se uplatňují v jiných oblastech, altruističtí, empatičtí, obětaví, na prvním místě nemají sebe, ale druhé. Služba v církvi je těžká v existenciálním smyslu, duchovní si po letech služby klade otázku, jaký to má smysl, proč dělá to, co dělá, často se setkává s různou mírou osobního selhání a pochybování, posiluje lidi, přesvědčuje je, že vše, čemu věří, je pravda, ale sám o tom nemusí být stoprocentně přesvědčen, nebo jeho míra jistoty v průběhu času kolísá. Z toho však mohou plynout po určitém čase obtíže týkající se stresu, zklamání z výsledků práce, deziluze, pocit, že nemohu něco změnit. Jedná se o syndrom vyhoření, který postihuje zejména pracovníky právě v pomáhajících profesích. Projevuje se depresemi, úzkostí, poruchami soustředění, únavou a poklesem výkonu, pocity marnosti, nespokojeností, neschopností se uvolnit. Vzniká tak rozkladný vnitřní konflikt, který může přerůst v neurózu, i psychózu, kde je však již třeba vyhledat odbornou specializovanou pomoc.

U nás se syndromem vyhoření zabývají, kromě mnoha jiných, např. manželé Tošnerovi z Národního dobrovolnického centra HESTIA⁸². Z jejich pracovního sešitu pro účastníky kurzů o Burn – Out Syndromu⁸³, česky syndromu vyhoření, se dozvíme základní informace o tom, co to syndrom vyhoření je, jak se vyvíjí a projevuje, ale také jak na to naše tělo reaguje, jaké k tomuto problému zaujímáme postoje a také jak se syndromu vyhoření vyhnout. Toho můžeme dosáhnout především snížením nároků, které na sebe klademe, dále tím, že nebudeme propadat syndromu pomocníka, naučíme se říkat ne, stanovíme si priority, naučíme se lépe plánovat a hospodařit se svým časem, budeme hledat

---

⁸² www.hest.cz

⁸³ TOŠNER, Jiří, TOŠNEROVÁ, Tamara: *Burn – Out Syndrom, Syndrom vyhoření*, pracovní sešit pro účastníky kurzů. Praha: HESTIA: 2002

emocionální a věcnou podporu (blíže viz níže - supervize), budeme se snažit vyvarovat negativního myšlení a zachovat rozvahu v krizových situacích, budeme doplňovat energii (viz níže – psychohygienu), budeme využívat nabídek k pomoci a když se budeme zajímat o své zdraví.⁸⁴

Často jsou pracovní náplň a nasazení takové, že se zdá, že se syndromu vyhoření nedá vyhnout. To je však omyl. Dá se mu předcházet různými způsoby, aktivitami a technikami, které se souhrnně označují jako psychohygienu. Ta zahrnuje zejména správnou životosprávu – dostatek kvalitního spánku, zdravou stravu, pohyb a sport, nejlépe v přírodě. Kontakt s přírodou je velmi důležitý, „nabíjející“. Dále může zahrnovat dechová cvičení a jiné speciální techniky, jako např. autogenní trénink nebo jógu. V prostředí církve a nejen tam však nesmíme zapomínat na různá duchovní cvičení, jež jsou v různých podobách projevem osobní spirituality každého z nás. Prostředkem k znovunabytí duchovní rovnováhy se často stává modlitba, nezřídka duchovní rozhovor s duchovním (blíže viz níže), někdy i pobyt v klášteře.

Při dodržení základních výše uvedených zásad by měl každý jedinec být schopen správně nakládat se svou pracovní a psychickou zátěží a předejít tak vlastní újmě. Je proto také důležité mít nablízku odborníka, či jen kolegu, se kterým je možné problémy prodiskutovat a získat tak jiný pohled na věc. Tuto funkci by v prostředí církve měl plnit zejména biskup (viz § 8 ŘDS). Církev by také mohla uvažovat o specializovaném pracovníkovi, či přímo centru, které by poskytovalo poradenství poskytovatelům péče a fungovalo by také jako poskytovatel supervize (viz níže). To je však zatím v kompetenci metodika pro duchovní péči (viz § 10 ŘDS).

V souvislosti s výše zmíněnou pastorační směrem dovnitř, tedy chápanou jako pastorační péčí o poskytovatele této péče, přichází na řadu duchovní rozhovor s jiným duchovním, např. jiným farářem či biskupem. Takový rozhovor, kdy se jeden druhému svěřuje se svými niternými

---

⁸⁴ srv. tamtéž, str. 13

pocity, často negativními, kdy se mluví o zmaru a pochybnostech, většinou o nás samotných, dochází k duchovní intimitě, kde je nezbytná důvěra a víra. Je velmi těžké tyto situace jakkoli popisovat či zobrazovat slovy, vzniká vždy jedinečná atmosféra, kdy ten, který je žádán o radu a pomoc, stojí před nelehkým úkolem uvést svého bližního v pochybnostech zpět na správnou cestu víry.

Pojem **supervize** můžeme definovat jako „systematickou pomoc (individuální či skupinovou) při řešení profesionálních problémů v neohrožující atmosféře, která dovolí pochopit osobní, zejména emoční podíl člověka na jeho profesním problému. Supervize slouží jako mohutný nástroj pravidelného očištění od zbytků myšlenek i emocí, které v hlavě uvíznou, slouží také dalšímu osobnímu i profesionálnímu rozvoji. Odborně prováděná pravidelná supervize je jedním z nejlepších preventivních opatření proti syndromu vyhoření.“⁸⁵

Na pozici diecézního metodika pro duchovní péči by měl být ustanoven člen církve, který má vysokoškolské vzdělání v oblasti teologie, psychologie a příbuzných věd, má zkušenost z praxe života a vedení náboženské obce a dále se zdokonaluje ve své profesi. Pro tuto pozici může být mimořádně vhodný absolvent UK HTF, oboru Husitská teologie v kombinaci s psychosociálními studii. Tento zaměstnanec by měl být v úzkém kontaktu s pastoračně – misijním odborem, či být přímo jeho přednostou, měl by vytvářet a aktualizovat koncepci rozvoje tohoto odboru a dohlížet na realizaci dílčích úkolů, zúčastňovat se souvisejících konferencí, v jiných církvích, ekumenických či světských, a měl by být též členem přijímací komise (viz kapitola 5., 6.4). Tento pracovník by mohl pracovat jako poradce všech poskytovatelů pastorační péče v diecézi a také, v součinnosti s biskupem, jako

---

⁸⁵ TOŠNER, Jiří, TOŠNEROVÁ, Tamara: *Burn – Out Syndrom, Syndrom vyhoření*, pracovní sešit pro účastníky kurzů. Praha: HESTIA: 2002, s. 14.

supervizor. Konal by pravidelné návštěvy v obcích a byl by farářům, duchovním a kazatelům k dispozici v oblasti poradenství a odborných konzultací.

6.2 Kvalifikace požadovaná řády CČSH

§ 13

Vzdělávání

*„(1) Jednou z podmínek přijetí uchazeče do služebního poměru **duchovního** (kromě vokace, charizmat, zakotvení v CČSH, mravní a občanské bezúhonnosti, dobrého zdravotního stavu) je předepsané⁸⁶ odborné teologické vzdělání. To poskytuje dle Ústavy CČSH Husitská teologická fakulta Univerzity Karlovy ve svém pětiletém studijním programu prostřednictvím přednášek, seminářů, konzultací, teologických bloků praxe v náboženských obcích a společných setkávání posluchačů HTF UK s vedoucími představiteli církve v prostorách fakulty. Vzdělávání probíhá s vědomím společného cíle průběžně v úzké spolupráci HTF UK s CČSH, a to rozmanitými formami činnosti.*

(2) Při absolvování jiného plného vysokoškolského teologického studia uděluje dispens ústřední rada po přezkoušení z věrouky a řádů církve.“⁸⁷

Z těchto ustanovení jednoznačně vyplývá, že uchazeč o službu *duchovního* v CČSH je způsobilý k přijetí až **po** absolvování některého z výše uvedených typů studia – tedy absolvent magisterského programu na HTF UK či na jiné vysoké škole, kde mu může být udělen dispens po složení rozdílových zkoušek z věrouky a řádů církve. To ovšem znamená, že kvalifikační podmínky pro přijetí uchazeče do služeb

---

⁸⁶ „Předepsané“ znamená u kazatele „základní“. Kde je ale popsáno, co je „základní“?

⁸⁷ *Řád duchovenské služby* přijatý církevním zastupitelstvem konaným ve dnech 8. a 9. 10. 2004 v Praze a vyhlášený v Úředních zprávách č. 2/2004 ze dne 31. 10. 2004. Schválen ve znění novelizace na 4. zasedání VIII. sněmu CČSH 25. 6. 2005 v Praze a vyhlášen v úředních zprávách č. 4/2005 ze dne 25. 6. 2005 jako prováděcí církevní předpis k Ústavě Církve československé husitské. s. 16.

v CČSH jako *kazatele* nejsou nikde stanoveny. Následující článek sice pojednává o rozmanitých formách studia, jedná se však o **další průběžné celoživotní vzdělávání**, z čehož vyplývá, že přichází na řadu až po absolvování výše zmíněného pětiletého teologického studia.

„(3) *Pro službu v církvi je rovněž nezbytné **další průběžné celoživotní vzdělávání**, jak odborné, všeobecné, tak i speciální, které zajišťují:*

a) HTF UK prostřednictvím rozšiřujícího specializačního studia v oborech psychosociální vědy a učitelství náboženství, filosofie a etiky nebo doktorandského studia;

b) CČSH prostřednictvím Husitského institutu teologických studií a dalších vzdělávacích institucí, teologických konferencí, kurzů, společných setkávání při různých příležitostech, vysíláním na zahraniční stáže atd.;

c) individuální vzdělávání zaměřené na obory, které souvisejí s lokalitou působnosti duchovního a s oblastmi specifické služby (ve vězeňství, domovech důchodců, speciálních zařízeních pro retardované, zdravotně tělesně a mentálně postižené...).“⁸⁸

§ 15

Služba duchovního a kazatele v administrativě

„(1) *Je-li duchovní nebo kazatel v rámci svého služebního poměru ustanoven ke službě v administrativě ústředí církve působící v příslušném státě nebo diecéze (§ 28 a § 34 Organizačního řádu CČSH) nebo v církevních právnických osobách, jejichž činnost přímo nesouvisí s výkonem duchovní správy (čl. 9 Ústavy), řídí se jejich služební práva a*

---

⁸⁸ *Řád duchovenské služby* přijatý církevním zastupitelstvem konaným ve dnech 8. a 9. 10. 2004 v Praze a vyhlášený v Úředních zprávách č. 2/2004 ze dne 31. 10. 2004. Schválen ve znění novelizace na 4. zasedání VIII. sněmu CČSH 25. 6. 2005 v Praze a vyhlášen v úředních zprávách č. 4/2005 ze dne 25. 6. 2005 jako prováděcí církevní předpis k Ústavě Církve československé husitské. s. 17.

povinnosti statutem či organizačním nebo obdobným řádem dané organizační jednotky a popisem práce, schváleným statutárním orgánem dané jednotky na základě návrhu oprávněné osoby této jednotky.“⁸⁹

Pokud tedy patří mezi služební práva a povinnosti i vzdělání, resp. kvalifikace, pak by měl v každé samostatné jednotce – diecéze, c.p.o., n.o., š.p.o. atd. - vzniknout vnitřní předpis, který toto bude upravovat – je otázkou, zda duchovní a kazatelé působící skutečně jen v administrativě mají být nuceni ke studiu teologie (pokud o to sami neprojeví zájem).

*„(2) Jejich práva a povinnosti vyplývající z jejich svěcení nejsou dotčena při respektování ustanovení § 2, odst. 4 písm. d) tohoto řádu.“*⁹⁰

Jak tedy postupovat při přijímání nových kazatelů? Nedostatkem ŘDS je nedostatečná specifikace pojmů (např. „**další** vzdělávání v církvi“, „v rámci CČSH **příslušné** zkoušky“, „**základní** teologické vzdělání“) a podmínek uznávání vzdělání. Uvědomme si a přiznejme si, ač je to úkol vrcholně náročný a ne pro každého je jeho cíl příjemný, že je nutné stanovit všeobecné předpoklady (nejen) pro poskytování pastorační péče, tedy pro přijetí do služebního poměru do funkce kazatele, katechety, pastoračního asistenta a samozřejmě vyšších funkčních složek (nejen) v Pražské diecézi Církve československé husitské.

Dosud se nepodařilo přijmout jednotný kompletní dokument, který by zmiňovanou problematiku jednoznačně a univerzálně upravoval a specifikoval a ujednotil požadavky na vzdělání uchazečů o službu v církvi i zaměstnanců v církvi již působících. V červnu t.r. byl na zasedání Církevního zastupitelstva podán návrh koncepce kvalifikace zaměstnanců církve. Vznikl jako doplnění materiálu „O povolání a

---

⁸⁹ *Řád duchovenské služby* přijatý církevním zastupitelstvem konaným ve dnech 8. a 9. 10. 2004 v Praze a vyhlášený v Úředních zprávách č. 2/2004 ze dne 31. 10. 2004. Schválen ve znění novelizace na 4. zasedání VIII. sněmu CČSH 25. 6. 2005 v Praze a vyhlášen v úředních zprávách č. 4/2005 ze dne 25. 6. 2005 jako prováděcí církevní předpis k Ústavě Církve československé husitské. s. 17 - 18

⁹⁰ *tamtéž*

přípravě duchovních“⁹¹, který vypracoval prof. ThDr. Zdeněk Kučera. V jeho návrhu bylo obsaženo jako podmínka svěcení absolvování UK HTF a pro katechety podmínka absolvování pedagogické fakulty nebo UK HTF. Tento návrh s doplňujícími formulacemi týkajícími se HITS, VOŠ HITS a diecézních kurzů uznávaných Ústřední radou CČSH byl přijat na Církevním zastupitelstvu dne 9. 6. 2007 v Praze⁹². Z tohoto zasedání vyplynul úkol pro přednostu naukového odboru Úřadu Ústřední rady CČSH v Praze, aby vypracoval další části materiálu týkající se kazatelů a pastoračních asistentů.

Úkolem do budoucnosti zůstává otázka akreditace diecézních kurzů. Formulace „diecézní kurz uznávaný Ústřední radou“ si žádá podrobnějšího rozpracování. Nabízí se varianta „vnitrocírkevního akreditačního řízení“, které by probíhalo podobně jako akreditační řízení na Ministerstvu školství, mládeže a tělovýchovy, bylo by však uzpůsobeno na církevní prostředí a potřeby. Problematickou však zůstává otázka složení „akreditační komise“, pravidel a podmínek pro členství v ní.

ORGANIZAČNÍ ŘÁD CČSH

§ 41

Duchovní a kazatelé

„(1) Službu duchovních a kazatelů upravuje čl. 10 a 11 Ústavy.

---

⁹¹ Návrh připravil bratr Prof. ThDr. Zdeněk Kučera, přednosta naukového odboru ÚÚR – březen 2007; doporučeno biskupskou radou dne 13. 4. 2007 a předloženo Církevnímu zastupitelstvu Ústřední radou CČSH v ČR.

⁹² Zápis z jednání Církevního zastupitelstva ze dne 9.6.2007.

(2) *Podmínky způsobilosti k duchovnímu povolání stanoví Ústava a Řád duchovenské služby CČSH.*

(3) *Podmínkou pro ustanovení a výkon funkce duchovního CČSH je, že duchovní nepřijal po svém vstupu do CČSH bez předchozího souhlasu ústřední rady svěcení jiné církve nebo závazky vůči jiné církvi či náboženským společnostem či řádům (§ 16 odst. 1 Řádu duchovenské služby).* “⁹³

§ 60

Husův institut teologických studií

„(1) Husův institut teologických studií (dále též „HITS“) se sídlem Praha 6-Bubeneč, V Tišíně 3, je církevní právnickou osobou, která vykonává činnost a hospodaří svým jménem v souladu s Ústavou a církevními řády.

(2) HITS je církevní vzdělávací institucí, která je určena především pro teologickou a praktickou přípravu pro výkon budoucího povolání katechetů, pastoračních asistentů a kazatelů v tříletých studijních oborech teologie a pastore. Je určena též pro další vzdělávání duchovních a kazatelů církve v rámci celoživotního vzdělávání. “⁹⁴

Tento článek OŘ zdá se být nadějí, jak současnou situaci řešit, aniž by byly řády měněny, či porušovány. Jednoznačně z něj vyplývá, že na HITS se mohou vzdělávat uchazeči o službu v církvi na pozici kazatele, katechety a pastoračního asistenta a že tím získají kvalifikační předpoklady pro ustanovení do služby. Je třeba ovšem upustit od praxe, která byla v poslední době zavedena, a to že byli přijímáni uchazeči po

---

⁹³ *Organizační řád Církve československé husitské* přijatý církevním zastupitelstvem konaným ve dnech 8. a 9. 10. 2004 v Praze a vyhlášený v Úředních zprávách č. 2/2004 ze dne 31. 10. 2004. Schválen ve znění novelizace na 4. zasedání VIII. sněmu CČSH 25. června 2005 v Praze a vyhlášen v Úředních zprávách č. 4/2005 ze dne 25. 6. 2005. Novelizován církevním zastupitelstvem konaným dne 12. 11. 2005 v Praze a vyhlášen v Úředních zprávách č. 5/2005 ze dne 5. 12. 2005 jako prováděcí předpis k Ústavě Církve československé husitské. s. 24

⁹⁴ *tamtéž*, s. 33

absolvování dvouletého teologického minima na HITS. To odporuje tomuto článku OŘ, kde se hovoří o tříletém studijním oboru.

„(3) HITS je založen usnesením církevního zastupitelstva. Bližší náležitosti určuje statut, který schvaluje církevní zastupitelstvo.“⁹⁵

Vzhledem ke vzniku Vyšší odborné školy Husův institut teologických studií s akreditovaným tříletým studijním programem Teologie a pastorační se nabízí doplnění této vzdělávací instituce do řádů CČSH.

Celkově lze řády vykládat trojím způsobem:

- a) Nikdo, kdo neabsolvoval bakalářské či magisterské teologické studium, ev. studium jiného zaměření a nedostal dispens, NEMŮŽE být ustanoven do služby.
- b) S odvoláním na § 7, odst. 1, který odkazuje na § 13 odst. 3, písm. b/ a c/ lze naopak konstatovat, že za základní teologické vzdělání pro ustanovení do funkce kazatele je možné považovat pouze např. absolvování „kurzů, společných setkávání, zahraniční stáže“ atp.
- c) Třetí variantou výkladu je to, že se za „základní teologické vzdělání“ bude podle § 60, č. 2 OŘ bude považovat tříleté studium na HITS.

Dle výše uvedeného je více než zřejmé, že jednotlivé řády, tedy Ústava, Řád duchovenské služby a Organizační řád, jsou v určitém napětí, ze kterého vyplývá nežádoucí možnost mnoha různých výkladů či výkladů nejednoznačných. Jak již bylo zmíněno, uvnitř církve a v příslušných orgánech probíhá snaha o změnu a nápravu této situace. Nedořešenost těchto otázek má negativní vliv na rozvoj církve, protože je,

---

⁹⁵ *Organizační řád Církve československé husitské* přijatý církevním zastupitelstvem konaným ve dnech 8. a 9. 10. 2004 v Praze a vyhlášený v Úředních zprávách č. 2/2004 ze dne 31. 10. 2004. Schválen ve znění novelizace na 4. zasedání VIII. sněmu CČSH 25. června 2005 v Praze a vyhlášen v Úředních zprávách č. 4/2005 ze dne 25. 6. 2005. Novelizován církevním zastupitelstvem konaným dne 12. 11. 2005 v Praze a vyhlášen v Úředních zprávách č. 5/2005 ze dne 5. 12. 2005 jako prováděcí předpis k Ústavě Církve československé husitské. s. 33

z pochopitelných důvodů, vyhlášeno moratorium⁹⁶ na přijímání nových uchazečů o zaměstnání v církvi, a to právě z toho důvodu, že tito uchazeči v drtivé většině případů nebyli k ustanovení dostatečně kvalifikováni. Moratorium bylo na červnovém zasedání Církevního zastupitelstva alespoň trochu zmírněno přijetím úpravy v tom smyslu, že je možné nahrazovat uvolněné úvazky po ukončených služebních poměrech uchazeči čekajícími na přijetí.⁹⁷

Na cestě k vyřešení této situace bude církev muset projít třemi kroky, a to:

- 1) Vytvoření a přijetí jednotného závazného dokumentu upravujícího kvalifikační předpoklady pro ustanovení do funkce pastoračního asistenta, kazatele, katechety ad. a pro udělení svátosti svěcení kněžstva, jáhenského svěcení a ev. i biskupského „svěcení“.
- 2) V souladu se vzniklým dokumentem je potřeba novelizovat a současně na zasedání CZ schválit Řád duchovenské služby. Pokud bude v souladu s § 60 OŘ, není tento potřeba měnit.
- 3) Na nejbližším zasedání církevního sněmu schválit změny Ústavy, které budou nutné po zapracování novelizací ŘDS.

6.3 Jak má tedy být poskytovatel pastorační péče v CČSH připravován k pastoračnímu povolání?

Při hledání odpovědi na tuto otázku je brána v potaz současná nabídka vzdělávání v rámci CČSH a její spřízněné UK HTF. Uchazeč o ustanovení do služeb CČSH by měl mít úplné střední vzdělání s maturitou. Dále by se dle svých možností a uvážení speciálně vzdělával podle pozice svého budoucího uplatnění, tedy: pastorační asistent, kazatel (kromě kazatele v administrativě) a katecheta by měl

---

⁹⁶ Zápis z jednání Církevního zastupitelstva ze dne 9.12.2006.

⁹⁷ Zápis z jednání Církevního zastupitelstva ze dne 9.6.2007.

absolvovat nejméně tříleté základní teologické studium na HITS, resp. VOŠ HITS⁹⁸ v oboru Teologie a pastorační péče, další možností je bakalářský studijní program Teologie na UK HTF, kde se na katedře praktické teologie vyučují předměty těchto základních okruhů: pastorační poradenství, duchovní a pastorační péče, homiletika a katechetika, dějiny liturgie a liturgika, ekumenická konvergence, (kanonické právo), rétorika⁹⁹. Absolvent bakalářského studijního programu by se mohl po splnění dalších požadavků a předpokladů ucházet o udělení jáhenského svěcení. Obdobně navazující magisterské studium v programu teologie, nejlépe v kombinaci s psychosociálními studii, by absolventovi umožnilo po splnění dalších požadavků a předpokladů ucházet se o udělení kněžského svěcení. V rámci takového studia si může student dle svého zaměření vybrat, či se bude v budoucnu specializovat na péči o děti, mládež, tělesně, mentálně či kombinovaně postižené, seniory, nemocné, drogově a jinak závislé apod. Základní penzum vědomostí ze (zejména husitské) teologie a příbuzných věd by ovšem měl pojmut každý uchazeč o službu v církvi. Neméně vhodnou možností studia na HTF UK je program Specializace v pedagogice, obor sociální pedagogika.

Dále je možnost využít odpovídající nabídky vzdělání v podobných oborech na jiných fakultách a vzdělávacích institucích, např. bakalářský studijní obor Pastorační a sociální práce na Evangelické teologické fakultě UK, bakalářský a navazující magisterský studijní program Teologie, obor Náboženské nauky na Katolické teologické fakultě, či studijní obor Sociální práce a teologie na JABOK – Vyšší odborné škole sociálně pedagogické a teologické. Poměrně novou možností je studium bakalářského a navazujícího studijního programu Sociální práce, oboru Misijní a charitativní práce na pražském detašovaném pracovišti Vysoké školy zdravotnictva a sociální práce sv. Alžbety.¹⁰⁰

---

⁹⁸ Pro budoucí kazatele působící v oblasti spirituální péče o nemocné v nemocnicích, léčebnách dlouhodobě nemocných apod. je připravován k akreditaci studijní program Asistent pro spirituální péči v krizi.

⁹⁹ zdroj: webové stránky UK HTF www.htf.cuni.cz

¹⁰⁰ zdroj: webové stránky fakult

Velký důraz při vzdělávání by měl být kladen na znalost řádů a základních dokumentů CČSH, a to zejm. Ústavy CČSH, Organizačního řádu CČSH, Řádu duchovenské služby, Základů víry, Kárného řádu aj. Znalost Písma, jeho interpretace a základní povědomí o dobovém a myšlenkovém pozadí Starého a Nového zákona je nezbytná. Ke kvalifikačnímu minimu by měly patřit i atestace z dějin křesťanství a z dějin CČSH. Naopak není nutné trvat na studiu „mrtvých“ biblických jazyků – latiny, řečtiny, hebrejštiny. Je však nezbytné, aby absolvent vyšší odborné školy, resp. vysoké školy ovládal nejméně jeden světový jazyk alespoň na běžné komunikační úrovni.

Další složkou v průběhu přípravy uchazeče o uplatnění v církvi je duchovní vedení – zde se vracíme k pojmu duchovní péče, jak jsme o ní pojednali v kapitole 3. Nezbytnou součástí přípravy na výkon budoucího povolání kazatele je seznámení se s chodem náboženské obce, aktivní zapojení se do jejího každodenního života, účast na bohoslužbách. Vhodným doplňkem přípravy mohou být výjezdní blokové semináře, kde se neopakovatelným způsobem rodí přátelská atmosféra a vznikají dlouholetá pouta mezi posluchači Božího slova.

6.4 Formální – ověřitelné požadavky, „tvrdá data“ vs. „měkká data“, obtížně hodnotitelné položky

V současné praxi se po žadateli o ustanovení do funkce pastoračního asistenta, kazatele, katechety či jiné požadují následující doklady a úkony: písemná žádost o přijetí do služebního poměru, vyplněný dotazník a zaváděcí tiskopis, podrobný strukturovaný životopis, originály nebo ověřené kopie dokladů o studiu (maturitní vysvědčení, diplom, ev. další), výpis z trestního rejstříku, křestní list (osvědčení o křtu), potvrzení o přijetí svátosti biřmování, byl-li pokřtěn jako dítě, příp. doklad o vstupu do CČSH, u ženatých/vdaných osvědčení o církevním sňatku, doporučení rady starších NO, v níž je členem a potvrzení o zaplacení církevního příspěvku, do konce svého studia musí

studenti HTF UK, kteří již byli přijati do služebního poměru v CČSH na dobu určitou, povinně absolvovat prakticko-teoretické teologické minimum a semináře vypsané HTF UK, příp. HITS. Po absolutoriu je možné uzavřít poměr na dobu neurčitou. Absolvování teologického minima v rámci HITS nebo HTF UK, příp. jiné teologické fakulty s nutnými rozdílovými zkouškami, psychologické testy v Poradně PSYCHÉ, 2 x fotografie, týdenní náplň práce budoucího pracovníka dle úvazku (vyplní uchazeč v součinnosti s nadřízeným orgánem – farář, ředitel odboru).

Jak je zřejmé z tohoto soupisu, jedná se většinou o údaje jasné, jednoznačné, ověřitelné. Některé nám dokonce mohou napovědět něco o osobnosti a zájmech uchazeče, zejm. životopis, doklady o vzdělání, resp. typ vzdělání a dosažený stupeň vzdělání, výsledek psychologických testů ad.

Jak ale spravedlivě a objektivně posoudit, zda uchazeč splňuje výše zmíněné požadavky „kvalitativně-osobnostní“? K této otázce se nabízejí dvě na sebe navazující řešení, nastíněná již dříve:

V první řadě je třeba ustanovit / zvolit členy přijímací komise, která bude pravidelně jednou měsíčně, cca. 10 dní před zasedáním diecézní rady, či dle potřeby častěji, zasedat a bude vést osobní přijímací rozhovory¹⁰¹ s uchazeči o službu v církvi, kteří již splnili objektivní podmínky (vzdělání, doklady apod.). Členy této komise by měli být především zkušení duchovní, osvědčení ve službě, pocházející z různých vikariátů (pro zajištění nejvyšší možné objektivity), dále pak zaměstnanci úřadu PD CČSH, ustanovení speciálně pro tento účel, a diecézní metodik pro duchovní péči. Je důležité zdůraznit, že aplikace moderních personalistických principů do řízení lidských zdrojů i v organizaci, jako je církev, resp. diecéze, je nezbytné pro efektivní využití lidských zdrojů, a to jak v zájmu organizace, tak v zájmu jedince – uchazeče – zaměstnance. „Rozvoj pracovních schopností lidských

---

¹⁰¹ Je záměrně použit výraz rozhovor. Výraz pohovor je částečně negativně zatížen z personalistické praxe a mohl by působit odrazujícím dojmem.

zdrojů, řízení lidských zdrojů zprostředkovaně rozhoduje i o zlepšování využití všech zbývajících zdrojů organizace.“¹⁰² Přijímací komise po zvážení všech aspektů, vyplývajících jak z osobního setkání s uchazečem, tak z doložených výše zmíněných dokumentů, doporučí či nedoporučí uchazeče ke schválení – k přijetí do služebního poměru.

Další bod se týká těch uchazečů, kteří dosud nesplnili kvalifikační předpoklady pro ustanovení do funkce, které jim ukládají řády CČSH. Zde se nabízí poměrně efektivní, i když časově poměrně náročné řešení. Uchazeč o službu v církvi se přihlásí do některé z nabízených forem teologického studia, přičemž se v jeho průběhu aktivně zapojuje do života své náboženské obce. Během tohoto času se naskytne dostatek příležitostí k prokázání mravní a charakterové způsobilosti pro zodpovědnou službu. Dle slov jednoho kazatele CČSH a studenta HITS je služba v CČSH ctí a nese s sebou i přes přechodná „slabší období“ života církve určitou prestiž. Dopřejme tedy našim sestrám a bratrům zasloužit se o nesení této cti i do budoucna tím, že se budou moci zodpovědně a svědomitě připravovat pro službu v CČSH.

6.5 Rozdíly od kvalifikace požadované státem pro práci sociálního pracovníka (zákon o sociálních službách)

Pro srovnání uvádíme legislativní předpis, upravující kvalifikační požadavky a předpoklady k výkonu povolání sociálního pracovníka. Jedná se o § 110 zákona č. 108/2006 Sb. o sociálních službách:

„§ 110

(1) Předpokladem k výkonu povolání sociálního pracovníka je způsobilost k právním úkonům, bezúhonnost, zdravotní způsobilost a odborná způsobilost podle tohoto zákona.

---

¹⁰² KOUBEK, Josef: *Řízení lidských zdrojů*. Základy moderní personalistiky. Praha: Management Press: 2003. ISBN 80-7261-033-3. s.17.

(2) Bezúhonnost se posuzuje a prokazuje podle § 79 odst. 2 a 3.¹⁰³

(3) Zdravotní způsobilost zjišťuje a lékařský posudek o zdravotní způsobilosti vydává praktický lékař a u zaměstnanců lékař závodní preventivní péče.

(4) Odbornou způsobilostí k výkonu povolání sociálního pracovníka je

a) vyšší odborné vzdělání získané absolvováním vzdělávacího programu akreditovaného podle zvláštního právního předpisu (školský zákon) v oborech vzdělání zaměřených na sociální práci a sociální pedagogiku, sociální pedagogiku, sociální a humanitární práci, sociální práci, sociálně právní činnost, charitní a sociální činnost,

b) vysokoškolské vzdělání získané studiem v bakalářském nebo magisterském studijním programu zaměřeném na sociální práci, sociální politiku, sociální pedagogiku, sociální péči nebo speciální pedagogiku, akreditovaném podle zvláštního právního předpisu (vysokoškolský zákon),

c) absolvování akreditovaných vzdělávacích kurzů v oblastech uvedených v písmenech a) a b) v celkovém rozsahu nejméně 200 hodin a praxe při výkonu povolání sociálního pracovníka v trvání nejméně 5 let, za podmínky ukončeného vysokoškolského vzdělání v oblasti studia, která není uvedena v písmenu b),

d) u manželského a rodinného poradce vysokoškolské vzdělání získané řádným ukončením studia jednooborové psychologie nebo magisterského programu na vysoké škole humanitního zaměření současně s

---

¹⁰³ (2) Za bezúhonného se pro účely tohoto zákona považuje ten, kdo nebyl pravomocně odsouzen pro

a) úmyslný trestný čin, ani

b) trestný čin spáchaný z nedbalosti v souvislosti s vykonáváním činností při poskytování sociálních služeb nebo činností s nimi srovnatelných, anebo ten, jehož odsouzení pro tyto trestné činy bylo zhlazeno nebo se na něj z jiných důvodů hledí, jako by nebyl odsouzen.

(3) Bezúhonnost se dokládá výpisem z evidence Rejstříku trestů a dále doklady prokazujícími splnění podmínky bezúhonnosti vydanými státy, ve kterých se fyzická osoba zdržovala v posledních 3 letech nepřetržitě déle než 3 měsíce. Výpis z evidence Rejstříku trestů a další doklady, jimiž se dokládá bezúhonnost, nesmí být starší 3 měsíců. Při uznávání dokladu o bezúhonnosti, který vydal příslušný orgán jiného členského státu Evropské unie, se postupuje podle zvláštního právního předpisu.

absolvováním postgraduálního výcviku v metodách manželského poradenství a psychoterapie v rozsahu minimálně 400 hodin nebo obdobného dlouhodobého psychoterapeutického výcviku akreditovaného ve zdravotnictví.

(5) Odbornou způsobilost k výkonu povolání sociálního pracovníka při poskytování sociálních služeb ve zdravotnických zařízeních ústavní péče podle § 52 má též sociální pracovník a zdravotně sociální pracovník, který získal způsobilost k výkonu zdravotnického povolání podle zvláštního právního předpisu.¹⁰⁴

Jak z uvedeného vyplývá, není možné, aby zodpovědnou práci sociálního pracovníka, jíž se pastorační péče v mnohém podobá a v mnohém ji převyšuje, vykonával kdokoli nekvalifikovaný, tedy někdo, kdo by neměl alespoň tříleté specializované vzdělání. Bylo by vhodné vzít si z tohoto zákona příklad a přesně vymezit a specifikovat, jaké vzdělání, v jakém rozsahu a jakého zaměření musí mít uchazeč o službu v církvi absolvované.

Jistým rizikem, na které upozornil již Prof. Rutrle na přelomu 40. a 50. let je, zda církev nesupluje duchovní péčí funkce specializovaných profesí a zařízení. Řešením této otázky by mohlo být zřízení sociální instituce církevní, kde by byla poskytována sociální péče, avšak bez ambicí na pastorači.

---

¹⁰⁴ Zákon 108 ze dne 14. března 2006 o sociálních službách.

7. Praktická část

Praktická část diplomové práce vychází z vyhodnocení dotazníků. Vyhodnocovány byly také dostupné výkazy práce. Respondenty byli současní zaměstnanci Pražské diecéze Církve československé husitské. Byli oslovováni a obesíláni dotazníky dvěma způsoby. V první řadě to bylo kontaktování emailem tam, kde byla emailová adresa respondenta dostupná. To přinášelo jednu velkou nevýhodu – vzhledem ke snaze zachovat anonymitu svěřených údajů byli respondenti buď nuceni vyplněný dotazník vytisknout a zaslat na vlastní náklady zpět, nebo nepovažovali svěřené údaje za tak choulostivé, že netrvali na plném zachování anonymity a zaslali vyplněný dotazník zpět emailem. Touto cestou bylo osloveno cca. 60 zaměstnanců. El. poštou se vrátilo 5 vyplněných dotazníků. Někteří z takto oslovených mohli vyplněný dotazník odevzdat na vikariátu. To ale vzhledem k anonymitě údajů a k nemožnosti evidence nelze nijak ověřit. Druhá fáze oslovování respondentů probíhala na vikariátech, kde jim byl dotazník rozdán a na konci vikariátu byly vyplněné dotazníky vybírány. Touto cestou bylo odevzdáno 64 vyplněných dotazníků. Jeden vyplněný dotazník přišel poštou na adresu autorky šetření. Celkem bylo získáno 70 vyplněných dotazníků, z toho 36 od farářů, 4 od jáhnů, 6 od kazatelů, 24 od pastoračních asistentů. Z těchto údajů můžeme usuzovat i o poměrném složení účastníků vikariátních konferencí.

Obecně se dá říci, že respondenti byli ve svých odpovědích povětšinou spíše struční, využívali nabídnutých možností k odpovědi, kde nebyly k odpovědi nabídnuté možnosti se ale většinou rozepisovali. Někdy byli i nedůslední, nevyplnili dotazník kompletně, objevovaly se i logické chyby v odpovědích. V jednom případě byl respondent až hostilní, podívoval se nad takovým dotazníkem.

Ne všichni oslovení respondenti byli ochotni dotazník vyplnit. To může mít mnoho různých důvodů. Může k nim patřit nezájem o výsledky šetření, obavy ze zneužití údajů, ev. z výsledků šetření, osobní antipatie k autorce šetření aj.

Cílem nebylo oslovit všechny zaměstnance Pražské diecéze CČSH, protože by to nebylo dost dobře možné. Byl získán určitý vzorek, jehož velikost a složení může vypovídat o tom, jaké procento zaměstnanců církve je ochotno a schopno spolupracovat na analýze problémů a jejich řešení v PD CČSH, a o tom, kolik z nich se aktivně zúčastňuje setkávání na úrovni vikariátů. Z celkového počtu zaměstnanců PD CČSH, který se blíží 200 by mohl být vzorek 70 z nich považován za celkem reprezentativní.

7.1 Jaké vzdělání mají poskytovatelé pastorační péče v PD CČSH?

Z výsledků šetření podle dostupných informací vyplývá, že všichni faráři v PD CČSH mají vysokoškolské vzdělání. Taktéž téměř všichni ostatní duchovní. Až na výjimky se jedná o vzdělání teologického zaměření, v drtivé většině případů na UK HTF, či dříve na Husově československé bohoslovecké fakultě. U jáhnů bylo zjištěno zatím nedokončené či nedostačující teologické vzdělání (kurz laický kazatel). Jak potvrzují dotazníky, jen dva ze čtyř jáhnů mají teologickou průpravu. Tři z kazatelů mají nedostatečné vzdělání k výkonu této funkce – ve dvou případech se jedná o absenci jakéhokoli teologického vzdělání, ve třetím případě je splněno teologické studium, ale bez předchozí maturitní zkoušky. Dotazníky toto nemohou přesně doložit, protože 2 ze 6 kazatelů neuvedlo vzdělání vůbec a jen tři uvedli zaměření, přičemž pouze u jednoho se jedná o teologii. U pastoračních asistentů základní teologické vzdělání chybí u 18 z nich, přičemž u poloviny z nich dochází k nápravě studiem na HITS či konáním rozdílových zkoušek z teologie a řádů církve. Dotazníky vypovídají o tom, že 10 z 24 pastoračních asistentů má jiné vysokoškolské vzdělání, přičemž 5 z nich si jej doplňuje studiem na HITS či kazatelskými zkouškami. Rovněž 10 pastoračních asistentů má středoškolské vzdělání a polovina z nich jej rozšiřuje o teologii studiem na HITS. Dva z pastoračních asistentů mají obchodní akademii, jeden střední odbornou

školu, a to bez dalšího teologického vzdělání! Jeden z pastoračních asistentů má pouze základní vzdělání!!! Tato situace není kritická, ale je nutné ji řešit a to takovým způsobem, aby byly všem stanoveny stejné podmínky.

Tyto údaje jsou závislé jak na pravdivosti údajů, které sdělili sami respondenti do dotazníků, tak také na kompletnosti údajů o vzdělání zaměstnanců na ÚDR PD CCŠH.¹⁰⁵

7.2 Jací jsou, jak hodnotí svou práci v tomto směru?

Jak vyplynulo z analýzy šetření, které probíhalo mezi zaměstnanci PD CCŠH formou dotazníků, z 36 respondentů – farářů se 31 z nich při výkonu své služby setkává s potřebou lidí promluvit si, vyslechnout a podpořit. Hovoříme zde o pastoraaci nejen směrem dovnitř (viz výše), tedy do obce, do církve, ale také ven, tedy do různých zařízení a institucí, kam farář v rámci své služby dochází, či je zván. Na otázku na péči o koho/co se při své službě kromě jiného specializují odpovídají faráři velmi různorodě. Tedy varianty zahrnující děti, mládež a studenty, nemocné, seniory, pozůstalé a administrativu, správu a ekonomiku se vyskytují vždy po jedné až třech odpovědích ve stejné variantě. Žádná z variant se neopakuje výrazně vícekrát. Jeden z respondentů – farářů odpověděl „jiné“.

U respondentů - pastoračních asistentů, kterých bylo 24, je to obdobné. Každá z variant odpovědí se zde vyskytuje jednou až třikrát. Znamená to, že se pastorační asistenti při výkonu své funkce věnují rovnoměrně všem vrstvám společnosti a možných potřebných. Též není zanedbána práce administrativní, správní a ekonomická – vyskytuje se u deseti z 24 respondentů – pastoračních asistentů. Ve stejném počtu se vyskytuje i u respondentů – farářů, kterých je ale celkově 36. Z toho lze usuzovat, že administrativní úkony častěji na farářích vykonávají pastorační asistenti.

---

¹⁰⁵ Pracovní verze nomenklatury zaměstnanců diecézí vypracovávaní na základně úkolu vyplývajícího z usnesení Církevního zastupitelstva ze dne 9. 12. 2006.

U respondentů – jáhnů, kteří jsou 4, se administrativou zabývají 3 ze 4. Žádný z nich se nevěnuje při své práci zdravým dětem. Častěji se věnují nemocným, podle poznámek v jednom případě nemocným dětem (dětský hospic). Svou pastorační činnost zaměřují do vzdělávání, kultury a „podle potřeby“. Faráři se dále věnují údržbě, pastorační práci ve věznicích, ekumenickým aktivitám, vyučování na HTF, dětem z dětského domova, ohroženým, nezaměstnaným, práci ve Studiu Oáza (mentálně postižení 25 – 40 let), cca 10 posluchačů 1 x týdně 1 hod., rozvíjení křesťanství v aplikaci na současnost¹⁰⁶. Jeden kazatel se dále věnuje stavebním pracím. Pastorační asistenti působí také v oblasti péče o drogově závislé, problémové lidi, staré v depresích, postižené, v pěveckém sboru CČSH, v diakonii - sběr oděvů, sociální odbor, v oblasti historie, kultury (Dialog na cestě), a věnují se přípravě projektů.

Na otázku „Při výkonu své služby se setkávám s potřebou lidí promluvit si, vyslechnout a podpořit“ odpovídalo 57 ze 70 respondentů „často“, z toho bylo 31 farářů a 21 pastoračních asistentů, 11 respondentů odpovědělo „občas“, z toho 3 byli pastorační asistenti a 5 farářů. Jeden respondent – kazatel odpověděl „téměř nikdy“.

Na bod „Tuto jejich potřebu se snažím zodpovědně a s nasazením uspokojovat...“ faráři nejčastěji reagovali odpovědí „ano, většinou“ – ve 35 případech. Jeden farář odpověděl „když mám čas“. Jáhnové odpověděli 3 x „ano, většinou“, 1 x „když mám čas“. 5 kazatelů odpovědělo „ano, většinou“, jeden kazatel neodpověděl. Všichni pastorační asistenti odpověděli „ano, většinou“.

Na otázku V těchto situacích... a) si vím rady a nečiní mi větší potíže bližního vyslechnout, najít vhodná slova, poradit a pomoci, b) se cítím nejistý/á, ale snažím se pomoci, c) bych nejraději zmizel/a, si respondenti mohli vybrat z (výše vypsanych) nabízených možností. 47 z celkového počtu 70 respondentů odpovědělo, že si ví rady a nečiní jim větší potíže bližního vyslechnout, najít vhodná slova, poradit a pomoci.

---

¹⁰⁶ Jsou citovány odpovědi respondentů v původním znění.

Možnosti a) i b) zaškrtnuli 2 faráři a jeden pastorační asistent. Variantu a), někdy b) vybralo 10 respondentů. Variantu b) vybrali 4 faráři, 2 pastorační asistenti a jeden kazatel. Nikdo nezaškrtnul variantu c). Dva kazatelé neodpověděli.

Odpovědi na dotaz o nejčastějších místech výkonu pastorační péče vypadaly takto: 52 respondentů uvedlo, že pastorační péči vykonává pouze nebo také v domácnosti, 60 respondentů vykonává pastorační péči pouze nebo také na farnosti. 4 respondenti na tuto otázku neodpověděli. 40 respondentů dochází do nemocnic, což je velmi potěšující číslo. Nejčastější kombinací míst, kde se uskutečňuje pastorační péče, je fara, domácnost, nemocnice a domov důchodců. 10 farářů dochází do věznic. Rovněž tento údaj je potěšující. Dále respondenti k tomuto bodu doplňují, že pastorační péči poskytují i na ulici, v obchodě, při setkání se známými a přáteli, v azylovém domě pro matky s dětmi, telefonicky, mailem, sms, pravidelně v LDN, v mateřské škole, ve škole, v rodinách (odpovídá variantě „v domácnosti“), v domově s pečovatelskou službou, mezi bezdomovci, na pohřbech (viz předchozí otázka – péče o pozůstalé) a svatbách, v dětském domově, v restauraci, v kostele, v pracovní oblasti, na různých pracovištích, v Bohnicích na psychiatrii, při kontaktech s armádou, na cestách, jinde¹⁰⁷. 40 ze 70 respondentů takto doplnilo tuto otázku vlastním komentářem. Prostředí poskytování pastorační péče je velmi rozmanité, její poskytovatelé se nebojí „jít do terénu“ a aplikovat ji při nejběžnějších činnostech.

Při odpovědi na otázku, k čemu dochází při jejich pastoračním působení, vybírali z variant takto: U 16 respondentů (8 farářů, 6 pastoračních asistentů, 1 jáhen a 1 kazatel) došlo pouze k hlubšímu duchovnímu rozhovoru. U dalších 3 respondentů se k tomu přidalo i čtení z Bible a u 6 modlitba. K naplnění všech 3 variant došlo u 30 respondentů. 5 respondentů uvedlo, že došlo pouze k modlitbě. K tomuto bodu respondenti dodávají, že při jejich pastoračním působení došlo také k osobnímu vztahu, zpěvu písní se zpěvníkem, kreslení s dětmi, k

---

¹⁰⁷ Jsou citovány odpovědi respondentů v původním znění.

praktické pomoci, rozborům nedělních kázání pro postižené, kteří se nemohou na bohoslužby dostavit, rozhovorům na náboženská témata, střídavě ke všem formám, ke zpovědi, k výkladu a rozboru biblických textů. Jedna pastorační asistentka doplnila, že vede lidi, aby psali básně o víře a duchovní příběhy, zpěv písní ze zpěvníku, vysluhování svátosti¹⁰⁸.

Posledním bodem dotazníku byla otázka: „Pro lepší poskytování pastorační péče bych uvítal/a další vzdělání, kurzy, školení, supervizi atp. Na tuto otázku 50 ze 70 respondentů odpovědělo ano, 14 ne, 6 neodpovědělo. K tomuto respondenti dodávají: literatura, pokračuji, chodím celých 15 let existence, individuální konzultace cílené na konkrétní a aktuální potřeby; jsem novinářka, spisovatelka a vysokoškolský pedagog, jsem zvyklá utěšovat a vést lidi, vědecky pracuji, píšu eseje o teologii, 3. rokem přednáším na Univerzitě J. A. Komenského, vedu studenty i k přemýšlení, přivítám supervizi¹⁰⁹.

7.3 Co si představují pod pojmem pastorační péče?

V rámci dotazníku měl každý respondent prostor vyjádřit svůj způsob porozumění pojmu pastorační péče. Zde jsou odpovědi respondentů v původním znění:

- stálou péči o všechny členy,
- vyslechnout a pomoci dobrým slovem,
- pomoc lidem, kteří se dostali do nelehké životní situace, šíření víry mezi nevěřícími,
- komplexní vztah ke své profesi, ke svým úkolům, poskytnout všechny své znalosti a transformovat je přes svou víru k pomoci věřícím i nevěřícím,
- pomoc v těžké životní situaci, přiblížení víry nevěřícím,

---

¹⁰⁸ Jsou citovány odpovědi respondentů v původním znění.

¹⁰⁹ -,-

- návštěvy starých, nemocných, osamělých, rozhovory s manželi, svobodnými matkami, pozůstalými před i po pohřbu, návštěvy v ženské věznici,
- péče o lidi, jejich duši, ducha a tělo, pomoc s problémy - biblickým způsobem, inspirace vlastním životem, přibližování Boha lidem v praktickém životě, směřování lidí k Bohu,
- otevřený přístup k lidem, vybízet je k přemýšlení o jejich životech, konkrétní pomoc,
- Boží troubu - zprostředkování Boží lásky,
- lidskost, pochopení i duchovno,
- duchovní péče o farníky a zájemce v krizové situaci,
- pastorační rozhovory s lidmi, zastavují mne na ulici, při návštěvě v LDN, nemocnicích, při cykloturistických výletech,
- s lidmi se pravidelně setkávat a získávat je pro další službu pro ty, kteří budou potřebovat a přijímat pomoc,
- návštěvy věřících,
- pomoc v nouzi, misijní působení,
- prezentace a pomoc církve ve společnosti, příprava náboženské výchovy pro předškoláky, práce s dětmi,
- návštěvy nemocných seniorů,
- péče o duchovní život NO, ale i okolí a města,
- jakoukoli pomoc (mimo finanční) bližním,
- připravovat a vykonávat projekty zaměřující se na sociální sféru spolupráce s dětskými domovy, domovy důchodců a dalšími sociálními ústavami,
- duchovní vedení, korekce dle biblických principů, útěcha, společná i přímluvná modlitba,
- duchovní služba, domácí pobožnost, domácí péče a komunikace s věřícími CČSH,
- pastýřská duchovní,
- rozhovory, příp. viditelná pomoc, ne přesvědčování,
- pomoc druhým, být nablízku v tíživé situaci, ukazovat možnosti, nalézat řešení, být pastýřem,

- naslouchání lidem, potěšování Božím slovem, vlévání naděje umírajícím, setkávání s blízkými,
- duchovní doprovázení spojené s modlitbou, hledání boží vůle pro daného člověka. Někdy se tato pomoc (služba) spojuje také s konkrétní praktickou pomocí - hledání zaměstnání, bydlení, soc. kontaktů apod.,
- promluva o Bohu, pomoc v sociální oblasti,
- sociální pomoc, modlitba, čtení z Bible, duchovní rozhovory,
- služba všem potřebným, kteří pomoc potřebují, a to v záležitostech světských, duchovních. Věnovat lidem čas, radu, modlitbu, vyhledat Písmo,
- rozhovory, naslouchání starým členům, rozhovory na téma biblických otázek a jejich aktuálnosti,
- duchovní podpora v těžkých životních situacích, podpora dlouhodobě nemocných v nemocnici - dávání naděje a pomoc při odchodu ze života. Pomoc při vyřizování stížností, styk s MÚ, sociální služby: obědy, vyřízení podpory, atd., někdy i pomoc při úklidu a nákupu potravin,
- úplně všechna činnost ve vztahu k bližnímu, služba, zvěstování víry, naděje, lásky,
- jakákoliv péče i duchovní, materiální, skrze nabízené služby k duchovním a osobním záležitostem, být lidem k dispozici,
- být vstřícná k potřebám bližních,
- mít ty lidi v srdci a být s nimi v pravidelném kontaktu,
- rozhovory o věcech víry, návštěvy v rodinách,
- pomoci najít a objevit přítomnost Boží v každé konkrétní situaci života, pomoci najít nové perspektivy pohledu na danou situaci, konkrétní hmotná pomoc, být pozorný k těm, kteří jsou druhými přehlíženi nebo odmítáni,
- najít čas k rozhovoru, trpělivě vyslechnout, laskavým slovem se snažit pomoci v trápení,
- pomoc potřebným od společné modlitby, čtení z Písma po donesení nákupu,

- naslouchání, provázení lidí v jejich životních, pracovních, osobních krizích, církevních, navštěvovat je
- **mnohvrstevnatou péči o člověka ve všech jeho projevech na křesťanském základě,**
- empatii, duchovní útěchu,
- účinnou pomoc v konkrétní situaci,
- duchovní vedení, soustavnou pomoc vhodně a flexibilně volenou podle možností a osob v souladu s vůlí Boží,
- pracuji s alkoholiky a závislými umělci - básníci, mají autorské večery, natáčím s nimi v rozhlase a dále viz webstr. Dialognaceste,
- domnívám se, že pastorační péče je specifickou formou pomoci druhým, jde o službu z lásky s hlavním těžištěm v komunikaci s druhými, jejich psychické i osobní pomoci, která se odehrává na úrovni osobních schůzek a pastoračních návštěv a rozhovorů,
- péči v oblasti životních krizí a problémů, solidarita, pochopení, pomoc v oblasti psychické i hmotné,
- práce s lidmi a jejich blízkými v krizové situaci, ale klidný rozhovor a pohovor, možnost rozhovoru s tím, kdo cítí potřebu komunikace a potřebu rozdělit se se svou starostí, radostí,
- péče o lidi ve všech oblastech jejich lidských potíží,
- návštěvy, rozhovory, vedení lidí v tíživých životních situacích,
- to nelze vyjádřit jednou větou do daných řádků!,
- body a) – e),
- schopnost naslouchat a fundovaně vést věřící,
- duchovní péči, naslouchání, nechat se vést k přenášení víry, naděje a lásky, podpořit důvěru v Hospodina, povzbudit, uklidnit, těšit, pěstovat návyk na radost z důvěry v Pána, radost a útěchu z Písma, modliteb, písní,
- sdílení dané bolesti - problémů a z toho vyplývající služba Božím slovem, povzbuzení, nebo často jenom naslouchání,
- minimalizovat strach, úzkost a zmatek u lidí, především pomocí Písma svatého, ukazovat cestu Ježíše Krista,

- vše, co ukládá Řád duchovenské služby,
- práci s mládeží, nemocnými a seniory, návštěvy, akce mimo sbor, ekumenická práce, výlety,
- sociální a individuální evangelizace a misie.¹¹⁰

Je zřejmé, že každý z respondentů má vlastní představu o tom, co to je pastorační péče, často se však setkáváme s překrýváním či zaměňováním s jinými funkcemi a posláním služby církve. I to je signálem, že je vhodné doplnit vzdělání poskytovatelů pastorační péče, a to zejm. v oblasti praktické teologie.

7.4 Jakým způsobem probíhá supervize v otázkách pastorační péče v PD CČSH?

Otázky supervize jsou v CČSH řešeny prakticky, vycházejí z návaznosti jednotlivých úrovní. Kazatelům a pracovníkům na jejich hierarchické úrovni je supervize poskytována ze strany faráře. Faráři ji poskytují vikáři, vikáři a všem složkám jemu podřízeným biskup. Zopakujme ale vhodnost ustanovení/vzniku specializovaného pracovníka/centra, které by se odborně věnovalo tomuto odvětví.

7.5 Vyhodnocení dotazníků – jak se sami prezentují

Na otázku, co si představují pod pojmem pastorační péče, odpovědělo 60 ze 70 respondentů. Lze jen těžko usuzovat, jaký motiv měli ti, kteří kolonku nevyplnili k tomu, aby se k tomuto tématu nijak nevyjádřili. Faktem ale je, že 85 % dotázaných na tuto otázku zareagovalo a zhostilo se jí velmi zodpovědně. Naprostá většina (65) respondentů tvrdí, že se potřebu lidí promluvit si, podpořit snaží ve většině případů uspokojit a o 13 více než polovina z nich míní, že si v takové situaci ví rady, 13

---

¹¹⁰ Jsou citovány odpovědi respondentů v původním znění.

odpovědělo, že si někdy ví rady, někdy se cítí nejistí. Pouze 7 respondentů přiznalo, že se v takové situaci cítí nejistí.

50 ze 70 respondentů uvedlo, že by uvítali další školení pro lepší poskytování pastorační péče, kurzy, supervizi. 16 z nich je pastoračním asistentem, 3 kazatelem, 4 jáhnem. 15 pastoračních asistentů, 7 kazatelů, 3 jáhnové studovali či studují na HITS. 10 pastoračních asistentů, 12 kazatelů, 2 jáhnové studovali či studují na HTF UK.

Z uvedeného vyplývá, že většina poskytovatelů pastorační péče v PD CČSH má představu o tom, co to pastorační péče je a většina se tuto představu snaží naplňovat.

8. Vyhodnocení výkazů práce – realita

Při zřízení personálního oddělení Úřadu diecézní rady CČSH v Praze v únoru 2007 došlo k intenzivní kontrole a vyhodnocování výkazů práce zpracovávaných tímto novým pracovištěm.

Z dostupných výkazů práce, které jsou většinou nepravidelně dodávány od 26 pastoračních asistentů (pravidelně a dlouhodobě jsou dodávány od cca 5 pastoračních asistentů), 18 kazatelů, 4 katechetů a dvou duchovních, lze usuzovat toto:

U 19 z 54 zaměstnanců PD CČSH, kteří odevzdávají, či odevzdávali výkazy práce, nenajdeme ani jednu zmínku o pastoraci (za pastoraci se ve vyhodnocování výkazů práce považuje údaj jako např.: pastorační rozhovor, pastorační návštěva, návštěva v nemocnici atp.). To je 35 %. Hlavní důvody jsou tři:

a) zaměstnanec na pozici pastoračního asistenta, kazatele, katechety tuto složku své služby v církvi neplní,

b) zaměstnanec tuto službu plní, ale z nějakého důvodu ji nezaznamenává do výkazu práce,

c) jeho náplň práce prakticky neobsahuje možnost/nutnost pastorace, neboť dotyčný plní jiné úkoly. Zde máme na mysli zejména kazatele působící mimo jiné v hudební škole, v keramické dílně, literárně-historickém odboru, v archivu atp. Na tomto místě je vhodné položit si otázku, zda po kazatelích působících v těchto oborech v rámci církve je nutné vyžadovat teologické vzdělání. Nabízela by se odpověď NE. Ale co když kazatel místo svého působení v rámci církve změní? Další pochybnost se týká toho, zda je žádoucí, aby uvnitř církve působili lidé, kteří nemají základní povědomí o teologii a věcech víry...

U 4 pastoračních asistentů a jednoho kazatele z těch, jejichž výkazy práce lze vyhodnotit, můžeme konstatovat, že hlavní náplní jejich práce je pastorace. 4 pastorační asistenti pracují v psychologické poradně, a

tak se pravidelně věnují profesionálnímu psychologickému, personálnímu a speciálně-pedagogickému poradenství. 3 pastorační asistenti a jeden katecheta působí v oblasti sociální práce, jež tvoří 90 % jejich pracovní náplně. Když si uvědomíme, jak přínosnou a zodpovědnou práci tito lidé odvádějí, může nás napadnout otázka, zda není škoda, že v rámci jejich působení a každodenního kontaktu s klienty není využit prostor pro duchovní rozhovory o víře. Můžeme se pouze tázat, zda k naplnění této dimenze při jejich vzájemné interakci dochází, či nikoli.

9. Závěr

Cílem této práce nebyla kritika jednotlivců, ani vynášení soudů. Cítila jsem však potřebu zjistit, s jakou mírou odpovědnosti poskytovatelé pastorační péče přistupují ke svému poslání, jak se na něj připravují, jak se v této roli cítí a jaké jsou na ně v této souvislosti kladeny nároky. Bylo poměrně snadné z jasných údajů vytvořit přehled jejich formálního vzdělání. V této oblasti je potřeba ujednotit požadavky na toto vzdělání kladené a zanést je v kompletní a přehledné podobě do řádů církve. Pak už nebude možná situace, která se dnes nemálo objevuje, že poskytovatelé pastorační péče nedisponují specializovanými vědomostmi a dovednostmi, které vyplývají z absolvování teologického vzdělání s akcentem na psychologii, krizovou intervenci, psychoterapii, psychohygienu a příbuzné disciplíny.

Pozitivem je možnost konstatování, že většina poskytovatelů pastorační péče má představu o tom, co to pastorační péče je a věnuje se jejímu naplňování. Cílem je taková situace, kdy každý uchazeč bude mít jasnou informaci o tom, co je pro výkon jeho budoucího povolání pastoračního asistenta, kazatele a katechety v oblasti kvalifikace podmínkou a bude mít také informace a možnost, jak tuto podmínku splnit.

Užitečným průvodcem na této cestě mu budiž odborně připravený metodik pro duchovní péči ustanovený v každé diecézi, disponující schopností pro odborné vedení a supervizi v oblasti duchovní péče církve při naplňování jejího základního poslání.

Seznam použité literatury

Bible. Písmo svaté Starého a Nového zákona. Český ekumenický překlad. Praha: Česká biblická společnost: 2001. ISBN: 80-85810-28-X. 1580 s.

Biblická konkordance, Program BK 2004, verze V3.0

BROŽ, Luděk: *Cesta Karla Bartha.* Vydáno ve svazku s **BARTH, Karl:** *Uvedení do evangelické teologie.* Praha: Kalich: 1988. 328 s.

Codex iuris canonici. Kodex kanonického práva. Úřední znění a překlad do češtiny. Latinsko-české vydání s věcným rejstříkem. Praha: Zvon, České katolické nakladatelství: 1994. 816 s.

Duchovní služba v křesťanské církvi. Soubor prací učitelů Husovy československé bohoslovecké fakulty. Uspořádal Milan SALAJKA. Praha: 1978. 84 s.

HNÍK, F. M.: *Církev v čase rozhodování,* Praha: Blahoslav: 1956. 382 s.

HORSKÝ, Rudolf: *Normy pro duchovenskou službu v církvi československé husitské.* In **SALAJKA, Milan:** *Duchovní služba v křesťanské církvi. Soubor prací učitelů Husovy československé bohoslovecké fakulty.* Praha: HBF: 1978. 86 s.

KOUBEK, Josef: *Řízení lidských zdrojů. Základy moderní personalistiky.* Praha: Management Press: 2003. ISBN 80-7261-033-3. 368 s.

KUBÍKOVÁ, Jiřina: *Zásady duchovní péče ve sborech a církevních úřadech.* In Soubor extenzních přednášek a studií (1985). Praha: Blahoslav: 1986. 26 s.

Organizační řád Církve československé husitské přijatý církevním zastupitelstvem konaným ve dnech 8. a 9. 10. 2004 v Praze a

vyhlášený v Úředních zprávách č. 2/2004 ze dne 31. 10. 2004. Schválen ve znění novelizace na 4. zasedání VIII. sněmu CČSH 25. června 2005 v Praze a vyhlášen v Úředních zprávách č. 4/2005 ze dne 25. 6. 2005. Novelizován církevním zastupitelstvem konaným dne 12. 11. 2005 v Praze a vyhlášen v Úředních zprávách č. 5/2005 ze dne 5. 12. 2005 jako prováděcí předpis k Ústavě Církve československé husitské.

PATTISON, Stephen: heslo Pastýřská péče, teorie. s. 337 – 340. In *Blackwellova encyklopedie moderního křesťanského myšlení*, překlad z roku 1997. Návrat domů. 594 s.

RUTRLE, Otto: *Základní problémy duchovní péče*. Svazek III. Praha: Blahoslav: 1940. 116 s.

RUTRLE, Otto: *Kapitoly z církevní praxe*. Praha: HČSBF, Katedra praktické teologie: 1978. 194 s.

Řád duchovenské služby přijatý církevním zastupitelstvem konaným ve dnech 8. a 9. 10. 2004 v Praze a vyhlášený v Úředních zprávách č. 2/2004 ze dne 31. 10. 2004. Schválen ve znění novelizace na 4. zasedání VIII. sněmu CČSH 25. 6. 2005 v Praze a vyhlášen v úředních zprávách č. 4/2005 ze dne 25. 6. 2005 jako prováděcí církevní předpis k Ústavě Církve československé husitské.

SALAJKA, Milan: *Rozhovory o duchovní práci v církvi*. Praha: Blahoslav: 1977. 141 s.

SALAJKA, Milan: *Teologie a praxe církve: Praktická teologie křesťanského západu. Ekumenismus*. Praha: Karolinum: 2000. ISBN 80-246-0102-8. 219 s.

SALAJKA, Milan: *Sylabus praktické teologie*. Praha: Husův institut teologických studií: 2006. ISBN 80-7000-253-0132. 132 s.

SOUČEK, J. B.: *Izrael a církev v myšlení apoštola Pavla.* In Teologické a exegetické studie. Praha: Centrum biblických studií AV ČR a UK v Praze ve spolupráci s Českou biblickou společností: 2002. s. 174 – 184.

SPISAR, Alois: *Ethika v duchu církve československé.* Praha: Blahoslav: 1948. 352 s.

TONZAR, David: *Vznik a vývoj novodobé husitské teologie a Církve československá husitská.* Praha: Karolinum: 2002. ISBN 80-246-0499-X. 210 s.

TONZAR, David: *Léčba a uzdravování z pohledu teologie,* in Sborník. Vliv mezinárodního ošetrovatelství na současnou ošetrovatelskou praxi. s. 244 – 247. Příbram: SZS a VOŠ zdravotnická Příbram: 2007. ISBN 978-80-239-8943-4.

Ústava Církve československé husitské Schválena 3. zasedáním VIII. sněmu 19. října 2002 v Praze, ve znění novelizace přijaté 4. zasedáním VIII. sněmu 25. června 2005 v Praze.

Základy řádu duchovní péče církve československé. In Sbíрка usnesení Církve československé, B část ideová. Přijato II. řádným sněmem církve československé dne 4. května 1947

Zákon č. 108/2006 Sb. o sociálních službách.

Elektronické dokumenty nebo jejich části

[iencyklopedie.cz](http://encyklopedie.cz) – náboženství, filosofie, humanitní obory

KALENSKÝ, Jiří: *Historie sněmů CČSH. Sněmy CČSH do roku 1994.*
Publikováno 24. 1. 2007. <http://www.orientace.info/view.php?id=43>

KŘIVOHLAVÝ, Jaro: *Psychologie pastorační a pastorační psychologie.*
Praha 2001.

http://jaro.krivohlavy.cz/stare_stranky/clanky/c_pastpsych.html

OPATRŇÝ, Aleš: *Pastorační péče v méně obvyklých situacích.*
Pastorační středisko.

http://www.pastorace.cz/index.php?typ=texty&sel_char=&sel_tema=167&sel_podtema=841

Pastoral constitution on the Church in the Modern World, *Gaudium et Spes*, promulgated by his holiness, pope Paul VI on december 7, 1965.

http://www.vatican.va/archive/hist_councils/ii_vatican_council/documents/vat-ii_cons_19651207_gaudium-et-spes_en.html

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Sv%C3%A1tost>

Seznam příloh

Příloha č. 1 DOTAZNÍK	s. 78
Příloha č. 2 TABULKA ÚDAJŮ Z DOTAZNÍKŮ	s. 81
Příloha č. 3 VYSVĚTLIVKY K PŘÍLOZE Č. 2	s. 96

Přílohy

Příloha č. 1

DOTAZNÍK

Označte vždy všechny vhodné varianty.

Sloužím v CČSH jako:

- a) pastorační asistent,
- b) kazatel,
- c) jáhen,
- d) farář,
- e) jiné:.....

Ve služebním poměru jsem od roku .....

Nemám/mám svěcení, ev. jaké:.....

Při své službě se kromě jiného specializuji na péči o:

- a) děti,
- b) mládež, studenty,
- c) nemocné,
- d) seniory,
- e) pozůstalé před pohřbem,
- f) administrativu, správu, ekonomiku,
- g) jiné:.....

Pod pojmem pastorační péče si představuji: .....

.....
.....

Při výkonu své služby se setkávám s potřebou lidí promluvit si, vyslechnout a podpořit:

- a) často,
- b) občas,
- c) téměř nikdy.

Tuto jejich potřebu se snažím zodpovědně a s nasazením uspokojovat:

- a) ano, většinou,
- b) když mám čas,
- c) snažím se tomu vyhnout.

V těchto situacích:

- a) si vím rady a nečiní mi větší potíže bližního vyslechnout, najít vhodná slova, poradit a pomoci,
- b) se cítím nejistý/á, ale snažím se pomoci,
- c) bych nejraději zmizel/a.

Mám zkušenost (-ti) s pastorcí:

- a) na faře,
- b) v domácnosti (rodině),
- c) v nemocnici,
- d) v domově důchodců,
- e) ve věznici,
- f) jinde:.....

Při mém pastoračním působení došlo:

- a) k hlubšímu, duchovnímu rozhovoru,
- b) k modlitbě,
- c) ke čtení z Bible,
- d) další:.....

Mám:

- a) ZŠ vzdělání,
- b) SŠ vzdělání: zaměření:..... maturita v roce:.....
- c) VOŠ vzdělání: zaměření:..... ukončeno v roce: .....
- d) VŠ vzdělání: zaměření:.....
ukončeno Bc., Mgr., Ing. v roce:.....
- e) Další tituly, kdy:.....

Kurzy, školení (zaměření, téma, kdy): .....

Pro lepší poskytování pastorační péče bych uvítal/a další vzdělání, kurzy, školení, supervizi atp.:

- a) ano,
- b) myslím, že to není potřeba.

Děkuji Vám za pravdivé vyplnění tohoto dotazníku.

Věřím, že mi údaje, které zůstanou anonymní, pomohou v reálném vyhodnocení situace a poskytnutí odpovídajících návrhů ke zkvalitnění poskytování pastorační péče v PD CČSH.

Ev. připomínky uvádějte, prosím, níže, nebo je připište do emailu.

Hana Velíšková

Příloha č. 2

Tabulka údajů z dotazníků

1.	1.a	2.	3.	4.	Jiné	5.	6.	7.	8.	9.	9.a	10.	10.a	11.	Uk.	11.a	Uk.	Zam.	Kurzy	Titul	12.	Pozn.
farář		1958	Du	N, Se, ASE, SP		stálou péči o všechny členy	Č	AV	b)	F, DOM, NEM, DD		HDR, M		VŠ	1958			T		Mgr.	N	
farář		1990	K	D, Se		návštěvy starých, nemocných, osamělých, rozhovory s manželi, svobodnými matkami, pozůstalými před i po pohřbu, návštěvy v ženské věznici	Č	AV	a) i b)	F, DOM, NEM, DD, V	azyl. dům pro matky s dětmi	HDR, B		VŠ	1983			T	psychologie, zaměření na rodinu, děti, spec. ped. (1994)	Mgr.	A	literatura
farář		1971	A	D, M, S		lidskost, pochopení i duchovno	Č	AV	a)	F, DOM		HDR		VŠ	1973			T		Mgr.	A	
farář				D, N, Se, PP			O	AV	a)	F, DOM, NEM, DD, V		HDR, M, B		VŠ	1956			T			A	
farář		1965		PP		s lidmi se pravid. setkávat a získávat je pro další službu pro ty, kteří budou potřebovat a přijímat pomoc	Č	AV	a)	F, DOM, NEM		M		VŠ	1964					Mgr.	A	

farář			J			Č	AV	a)	F, DOM, NEM, DD		HDR		VŠ			T		Mgr.	N
farář	1955	K	N, Se, PP		návštěvy věřících	Č	AV	a)	F, DOM, NEM, DD, V		HDR, M		VŠ	1955		T		Mgr.	N
farář		K	M, S		pomoc v nouzi, misijní působení	Č	AV	b)	F	jinde	HDR		VŠ	1970	PFUK	uměl. ped., T, manage ment		Mgr.	A
farář			N, Se, ASE	údržba		O	AV	a)	F, DD		HDR, M		VŠ					Mgr.	N
farář	2000	K	D, Se, PP, ASE		připravovat a vykonávat projekty zaměřující se na sociální sféru, spolupráce s dětskými domovy, DD a dalšími sociálními ústavy	Č	AV	a)	F, DOM, DD		HDR, M		VŠ	2005	HTF			Mgr.	A
farář	2004	K	D, M, S		Duch. vedení, korekce dle bibl. principů, útěcha, společná i přímlovná modlitba	O	AV	a)	F, DOM, DD, V		HDR, M, B		VŠ	2004	HTF	PSS		Mgr.	A
farář	1996	K	D, M, S, N, Se, PP, ASE		pastýřská duchovní	Č	AV	a)	F, DOM, NEM, DD		HDR, M, B							PhD.	A

farář		1973	K	D, M, S, N, Se, PP, ASE	věznice		Č	AV	a)	F, DOM, NEM, DD, V		HDR, M, B	praktická pomoc	VŠ	1973			T	PSS na UK HTF 2 roky	Mgr.	A
farář		1956	K	Se	rozhovory, příp. viditelná pomoc, ne přesvědčování		Č	AV	b)	F, DOM, DD, V		HDR		VŠ	1950			TF		Mgr.	A
farář	Du při DR	1995	K	M, S, ASE	pomoc druhým, být nablízku v tíživé situaci, ukazovat možnosti, nalézat řešení, být pastýřem		Č	AV	a)	F, NEM	ve škole	HDR		VŠ	1996					Dr., Th.Dr.	A
farář		2001	K	N, Se	duchovní doprovázení spojené s modlitbou, hledání boží vůle pro daného člověka. Někdy se tato pomoc (služba) spojuje také s konkrétní praktickou pomocí - hledání zaměstnání, bydlení, soc. kontaktů apod.		Č	AV	a)	F, NEM, DD		HDR	rozhovory na nábož. témata	VŠ	1998				kurz pro spoluprac. TWR, Hagioterape ut. kurz	Mgr., ThDr.	A
farář		1981	K	N, Se, PP	služba všem potřebným, kteří pomoc potřebují, a to v zálež. světských, duchovních. Věno		Č	AV	a)	F, DOM, NEM, DD		HDR, M, B		VŠ	1981					Mgr.	A

					vat lidem čas, radu, modlitbu, vyhledat Písmo															
farář		1962	A	N, Se, PP, ASE	ekumeni cké aktivity	rozhovory, naslouchání starým členům, rozhovory na téma biblických otázek a jejich aktuálnosti	Č	AV	a) i b)	F, NEM, DD		M			VŠ	1962		duchovní	Mgr.	A
farář		1976	A	D, Se		mít ty lidi v srdci a být s nimi v pravidelném kontaktu	Č	AV	a)	F, DOM, NEM			střídavě ke všem formám	VŠ	1976		T		Mgr.	A
farář				Se		rozhovory o věcech víry, návštěvy v rodinách	Č	AV	a)	F, DOM, NEM, DD	mezi bezdomov ci	HDR, M, B		VŠ	1952	HTF		Urban Industry Mission		A
farář		1997	K	M, S, N, Se, ASE	vyuč. na HTF	pomoci najít a objevit přít. Boží v každé konkrét. situaci života, pomoci najít nové perspektivy pohledu na danou situaci, konkrétní hmétná pomoc, být pozorný k těm, kteří jsou druhými přehlížení nebo odmítání	Č	AV	a)	F, DOM, NEM, DD	při pohřbu a svatbě	HDR, M, B		VŠ	1999	MTS	20 01		Mgr.	A

farář		1957	A	D, N, Se, PP	najít čas k rozhovoru, trpělivě vyslechnout, laskavým slovem se snažit pomoci v trápení	Č	AV	a)	F, DOM, NEM, DD, V		HDR, M, B		VŠ	1957		T		Mgr.	N
farář		1986	K	D, N	pomoc potřebným od společné modlitby, čtení z Písma po donesení nákupu	Č	AV	a)	F, DOM, NEM, DD		B		VŠ	1986		T		Mgr.	N
farář		1990	K	D, M, S, Se, PP, ASE	dětem z dětského domova, ohrož., nezaměstnaným naslouchání, provázení lidí v jejich životních, pracovních, osobních, církevních, navštěvovat je	Č	když mám čas	a)	F, DOM, NEM, DD	v dětském domově	HDR, M, B	ke zpovědi	VŠ	1989		T	PC, mnohé další, ale z patra nevím	Mgr.	A
farář		2006	K	N, Se, PP	mnohovrstev. péči o člověka ve všech jeho projevech na křesťanském základě	Č	AV	a)	F, NEM, DD		HDR, M, B		VŠ	2006		T, PSS		Mgr.	A

farář					Studio Oáza (mentál. postižení 25 - 40let), cca 10 posluchačů 1 x týdně 1hod., rozvíjení křesť. v aplikaci na souč.		Č	AV	a)		v restauraci, v kostele	HDR		VŠ	1975				Mgr.	N	Jan Židlický, kostel J. Křtitele Praha, M.Strana	
farář		1988		M, S, Se	empatii, duchovní útěchu	O	AV	a) ně kdy b)	F			HDR, M, B		VŠ							Lukáš Volkman, fara Dejvice, Praha6	
farář		1978	K	N, Se		Č	AV	a) ně kdy b)	F, DOM, NEM, DD, V			HDR, M, B		VŠ	1976				Mgr.	A		
farář		1970	J	N, Se, PP, ASE	péče o lidi ve všech oblastech jejich lidských potíží	O	AV	a) ně kdy b)	F, DOM, NEM, DD, V	kontakty s armádou		HDR, M, B	k řešení rodinných problémů, zdravotní, pracovní	VŠ	1965	HBF				Mgr.	A	PSS na HTF, zdravotně – sester. kurzy, grafologie v Kadani

farář		1984	K	D, N, Se	to nelze vyjádřit jednou větou do daných řádků!	Č	AV	a) *	F, DOM, NEM, DD	školy	HDR, M, B		VŠ	1984		T		Mgr.	A	* jak se můžete takto vůbec ptát?! Opravdu velmi podivný dotazník!
farář		1989	A	D, M, S, N, Se, PP, ASE	body a-e	Č	AV	a) *	F, DOM, NEM, DD, V	etc.	HDR, M, B	etc.	VŠ			T			N	* snažím se vědět
farář		1994	Du	D, M, S, N, Se	schopnost naslouchat a fundovaně vést věřící	Č	AV	a)	F, DOM, NEM, DD		HDR, M, B		VŠ	1994					A	
farář		1962	A	D, N, Se, PP, ASE	vše, co ukládá řád, duchovenské služby	Č	AV	a)	F, DOM, NEM, DD	LDN	HDR, M, B		VŠ	1961		T CČSH		Mgr.	A	
farář	ředitel ÚÚR	1978	K	N, Se, PP, ASE	sociální a individuální evangelizace a misie	Č	AV	a)	F, DOM, NEM, DD	na cestách	HDR, M, B	vysluhování svátostí	VŠ	2000		T	postraduál. studium Univerzity v Ženevě 1986/87	ThDr.	A	
farář		2007	K	M, S, ASE		Č	AV	a) ně kdy b)	F		M		VŠ	2004		T - PSS		Mgr.	A	
farář		1956	K	N, Se, ASE		Č	AV	b)	F, NEM		HDR		VŠ	1954		T		Mgr.	A	
jáhen		2003		M, S, ASE	kult. akce	O	AV	a)	F, DOM		HDR, M, B		SŠ		HITS	2006	E		A	

						konkrétní pomoc															
jáhen		1990	J	N	dětský hospic Klíček - Malejovice	duchovní péče o farníky a zájemce v krizové situaci	O	AV	a)	F, DOM, NEM	M			SŠ			elektrotech.			A	
jáhen		2002	ne	PP, ASE	přípr. projektu Lycea M. J. Husa	duchovní služba, domácí pobožnost, domácí péče a komunikace s věřícími CČSH	Č	když mám čas	a)	F	HDR			OA	2001					A	
jáhen		1984	J	N, Se, ASE	podle potřeby	být vstřícná k potřebám bližních	Č	AV	a)	F, DOM, NEM, DD	HDR, M			VŠ	1950	VŠUP	grafika	T		A	pokračuji, chodím celých 15 let existence
kazatel		2003	ne	ASE			TN	AV						SŠ	1994		zdravotní				
kazatel		2006		Se, ASE	stavební práce	úplně všechna činnost ve vztahu k bližnímu, služba, zvěstování víry, naděje, lásky	Č	AV	a)	F, DOM	při sportovních akcích na dovolených, stopování	HDR, M, B		VŠ		OA	2000	VŠ ZSP T a past.		A	Supervize, např. 1 týden v roce kurzy psychologie a fundraising
kazatel		2006	ne	Se, ASE		péči v oblasti životních krizí a problémů, solidarita, pochopení, pomoc v oblasti psychické i hmotné	O	AV	a) ně kdy b)	F											

kazatel	vik.úč.	2002	ne	ASE	práce s lidmi a jejich blízkými v krizové situaci, ale klidný rozhovor a pohovor, možnost rozhovoru s tím, kdo cítí potřebu komunikace a potřebu rozdělit se se svou starostí, radostí	Č	AV	a) ně kdy b)	F		ke zklidnění stavu dané osoby	SŠ	2000		E			A	s ohledem na zaměření práce v církvi
kazatel				ASE															
kazatel		2003	ne	D, M, S, Se	sdílení dané bolesti-problémů a z toho vyplývající služba Božím slovem, povzbuzení, nebo Č jenom naslouchání	Č	AV	b)	F, DOM	HDR		VŠ	2007				Mgr.	A	
PA		2006	ne	ASE	vyslechnout a pomoci dobrým slovem	O	AV	b)	DOM			VŠ	1977		E		Ing.	N	
PA		2004	ne	N, Se, ASE	pomoc lidem, kteří se dostali do nelehké životní situace, šíření víry mezi nevěřícími	Č	AV	a)	F, DOM, DD	na ulici, v obchodě	HDR		ZŠ					N	

PA		2006	ne	ASE, SP	komplexní vztah ke své profesi ke svým úkolům, poskytnout všechny své znalosti a transformovat je přes svou víru k pomoci věřícím i nevěřícím	Č	AV	a)	F, DOM	setkání se známými a přáteli	HDR, M		SŠ	1960	HITS		ped., psy.		N	
PA		2006		N, Se, ASE	pomoc v těžké životní situaci, přiblížení víry nevěřícím	Č	AV	a)	F, DOM	na ulici	HDR		SŠ	1984	HITS		zdravotní		N	
PA		2003	ne	D, M, S	péče o lidi, jejich duši, ducha a tělo, pomoc s problémy- biblickým způsobem, inspirace vlastním životem, přiblížení Boha lidem v praktickém životě, směřování lidí k Bohu	Č	AV	b)	F, DOM		HDR, M, B		VŠ	2001	VOŠ		hud. a ped.	Mgr.	A	
PA		2002	ne	D, N, Se	Boží troubu - zprostředkování Boží lásky	Č	AV	a)	F, DOM, NEM, DD	tř,mailem, SMS	HDR, M, B	k osobnímu vztahu	VŠ	1967	VŠCH T			kazatelské kurzy, diecézní kurz, semináře křesť.pastorace a psychiatrie	Ing.	A

PA		2004	ne	M, S, N, Se	drogově závislé, problémové lidi, staré v depres.	pastorační rozhovory s lidmi, zastavují mne na ulici, při návštěvě v LDN, nemocnicích, při cykloturistických výletech	Č	AV	a)	F, DOM, NEM, DD	LDN pravidelně	HDR, M, B		SŠ	1977	VOŠ HITS		ped.	bezp. a požár. technik		A
PA			ne	D, Se, ASE	pěv. sbor CČSH	prezentace a pomoc církve ve společnosti, příprava nábož. výchovy pro předškoláky, práce s dětmi	Č	AV	a)	F, DOM, DD	MŠ	HDR	zpěv písní se zpěvníkem, kreslení s dětmi	VŠ	1978	HITS	2007	spec. ped.	logopedie, kurzy řídicího pracovníka		A
PA		2006		M, S		návštěvy nemocných seniorů	O	AV	a)	DOM				VŠ		UPŠ, Konze rv.					A
PA		2006	ne	ASE		péče o duchovní život náb. obce, ale i okolí a města	O	AV	a) i b)	F, DD				SŠ	1999			technika			A
PA		2003	ne	D		jakoukoli pomoc (mimo finanční) bližním	Č	AV	a)	F, DOM		HDR		SŠ				aranžerka			A
PA		2002	ne	D, N, Se, PP	diakonie-sběr oděvů, sociální odbor v NB	naslouchání lidem, potěšování Božím slovem, vlévání naděje umírajícím, setkávání s blízkými	Č	AV	a)	F, DOM, NEM, DD	v rodinách	HDR, M, B	rozbory nedělních kázání pro postižené, kteří se nemohou na bohoslužby dostavit	SŠ	1958			ped.	práce s dětmi, zdravotnictví skaut, kurzy pro PA a sociál. práce		A

PA		2004		Se, ASE		promluva o Bohu, pomoc v sociál.oblasti	Č	AV	a)	F, NEM		HDR		SŠ	1967		E				
PA		2004		D, M, S, N, Se, PP, ASE	postižení	sociál.pomoc, modlitba, čtení z Bible,duchovní rozhovory	Č	AV	a)	F, DOM, NEM, DD	dům s peč.sloužbou	HDR, M, B		OA	2006			PSS, etika, práce s nábožensko stí člověka, kom. dovednosti, soc. deviace, verbální a neverb. kom., oše		A	
PA		2002	ne	N, Se		duchovní podpora v těžkých životních situacích, podpora dlouhodobě nemocných NEM-dávání naděje a pomoc při odchodu ze života. Pomoc při vyřizování stížností, styk s MÚ, sociální služby:obědy, vyřízení podpory, atd., někdy i pomoc při úklidu a nákupu potravin	Č	AV	a)	DOM, NEM	NO Roztoky	HDR, M, B		SŠ	1967	HITS	2.r. strojní	psychol. školení		A	Praktické kurzy: měl by být jeden člověk - psycholog,k terý by byl kdykoliv potřebujeme, k dispozici

PA		2006		D, M, S, ASE	jakákoliv péče i duchovní, materiální, skrze nabízené služby k duchovním a osobním záležitostem, být lidem k dispozici	Č	AV	a)		nejčastěji při autostopu	upřesnění informací o křesťanství (nevěřícím)	SŠ	1998		stroj.			A	
PA	org.a jiná činnost	2004	ne	M, S, N, Se	podle okamžité potřeby	Č	AV	a) ně kdy b)	DOM	v pracovní oblasti	HDR	VŠ	1981		HF	personál. psychologie a pracovní poradenství 2000-01	PhDr.	A	individu. konzultace cílené na konkrétní a aktuální potřeby
PA	odb. čin.(historie)	2005	ne	M, S, Se	odborná činnost (historie)	Č	AV	a) ně kdy b)	F, DOM	na různých pracovištích	HDR, B	VŠ	1978		HF	AJ, NJ	PhDr.	A	
PA		2004			kultura, Dialog na cestě viz www.husiti.cz	Č	AV	a) ně kdy b)	F, DOM, NEM, DD	v Bohnicích na psychiatrii, LDN	HDR, M, B	VŠ			DAM U, Novin. fakulta, FF UK	vyrovnávací zkoušky z T na HITS			jsem novinářka, spis. a VŠ pedagog, jsem zvyklá utěšovat a vést lidi, věd. pracuji, píšu eseje o T, 3. r. předn. na Univ. J. A. Kom, vedu studenty i k přemýšlení

PA		2005		Se, PP	přípravy projektů	domnívám se, že pastorační péče je specifickou formou pomoci druhým, jde o službu z lásky s hlavním těžištěm v komunikaci s druhými, jejich psychické i osobní pomoci, která se odehrává na úrovni osobních schůzek a pastoračních návštěv a rozhovorů	Č	AV	a) ně kdy b)	DOM, NEM		HDR, B		OA	2002				jazyková škola 1 rok		N	
PA		2003	ne	D, M, S, N, Se		návštěvy, rozhovory, vedení lidí v tíživých životních situacích	Č	AV	a)	F, DOM, NEM, DD	ve škole	HDR, M, B		SŠ	1986	HITS nyní		sociálně-právní			N	
PA	kaz.l., jáhen, farář, jiné	2004	J	D, M, S, N, Se, ASE	studium HTF	duch. péči, naslouch., nechat se vést k přenáš. víry, naděje a lásky, podpořit důvěru v Hosp., povzb., uklidnit, těšit, pěstovat návyk na radost z důvěry v Pána, radost a útěchu z Pisma, modlit., písní	Č	AV	a)	F, DOM, NEM, DD	ve škole, na ulici - veřejnosti	HDR, M, B	zpěv písní ze zpěvníku	VŠ	2008	HTF	HI TS	kazatelské		A	přivítám supervizi	

PA		2004	ne	D, M, S, N, Se, PP, ASE	minimalizovat strach, úzkost a zmatek u lidí, především pomocí Písma svatého, ukazovat cestu Ježíše Krista	Č	AV	a)	F, DOM, NEM, DD		HDR, M, B		SOŠ	1989		hotelová	cestovní ruch		A
PA	kaz.	2005	J	N, Se	práci s Mí, nemocnými a Se, návštěvy, akce mimo sbor, ekumenická práce, výlety	Č	AV	a)	DOM, NEM, DD		M		vŠ	FTVS	HI TS	tělesná, taneční a prac. vých. handicap ovaných	waldorfský 3letý kurs Stuttgart	Mgr.	A

Příloha č. 3

Vysvětlivky k příloze č. 2

Otázky:

1. Sloužím v CČSH jako...

1.a Poznámka

2. Od roku...

3. Ne/mám svěcení, event. jaké

4. Při své službě se kromě jiného specializuji na péči o...

5. Pod pojmem pastorační péče si představuji...

6. Při výkonu své služby se setkávám s potřebou lidí promluvit si, vyslechnout a podpořit

7. Tuto jejich potřebu se snažím zodpovědně a s nasazením uspokojovat...

8. V těchto situacích... a) si vím rady a nečiní mi větší potíže bližního vyslechnout, najít vhodná slova, poradit a pomoci, b) se cítím nejistý/á, ale snažím se pomoci, c) bych nejraději zmizel/a.

9. Mám zkušenost (-i) s pastoračí...

9.a Poznámka

10. Při mém pastoračním působení došlo...

10.a Poznámka

11. Vzdělání (nejvyšší dosažené / studované)

11 a. Kde / další vzdělání, zaměření

12. Pro lepší poskytování pastorační péče bych uvítal/a další vzdělání, kurzy, školení, supervizi atp.

Legenda:

PA - pastorační asistent

Du - duchovní

D - děti

M, S - mládež, studenty

N - nemocné

S - seniory

PP - pozůstalé před pohřbem

ASE - administrativa, správa, ekonomika

F - fara

DOM - domácnost

Nem - nemocnice

DD - domov důchodců

V - věznice

HDR - hlubší duchovní rozhovor

M - modlitba

B - čtení z Bible

HBF – Husova čs. bohoslovecká fakulta

HTF - Husitská teologická fakulta UK

T - teologie

E - ekonomie

PSS - psychosociální studia

TF - teologická filosofie

HF - historie, filosofie

A - ano

N - N

Č - Č

O - O

TN - téměř nikdy

AV - ano, většinou

K - kněžské svěcení

J - jáhenské svěcení

kaz. - kazatel

**Kvalifikace a vybava poskytovatelů pastorační péče
v Pražské diecézi Církve československé husitské**

The qualification and skills of pastoral care providers
in Prague diocese of Czechoslovak Hussite Church

Hana Velíšková

On the beginning of the work there is brief survey of concept meaning poimenica, pastoral and spiritual care with reference to The Old Testament and The New Testament. It is followed by describing diverse view of different denominations to these meanings and by outline of some contemporary critic theories on pastoral care. This topic is especially analysed on background of Czechoslovak Hussite Church (CHC), how and when CHC attend to this dilemma and with which results. The analys of the rules of CHC gives more clear formal conditions for appointment to the function of a priest. In the practical part of the work these conditions are on the base of questionnaires and records of work confronted with the reality.